

ELŐFIZETÉS ÁR
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 „
 Negyedévre 1 frt 50 kr
 Bérmentelen levelek
 csak ismert kezekről fo-
 gadtatnak el.
 Kéziratot nem adhatnak
 vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilatkozat minden gar-
 mondosor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

HIRDETÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetéseknek:
 Minden egyes sor után 1 kr.
 Azonfelül bélyeg 30 kr.
 Kiemelt díszetű a kör-
 zettel ellátott hirdeté-
 nyekért térmenték szerint
 minden 5 centiméter
 után 3 kr számítatik.
 Állandó hirdetéseknek
 kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetések a „Zemplén”
 nyomdába küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

188/88. e. sz. Zemplén vármegye alispánjától.

Elnöki körlevél.

A t. vármegye bizottsági tagjait folyó évi december hó 12 én d. e. 10 órakor a vármegyeháza nagytermében kezdetét veendő évnegyedes közgyűlésre tisztelettel meghívom.

A közgyűlés nevezetesebb tárgyai:

1. Évva András elhalálása, Dókus József, Diószeghy János, Prámer Alajos és gróf Mailáth József közigazgatási bizottsági tagok megbízásának lejárta folytán öt közigazgatási bizottsági tag választása.

2. A választott vármegyei bizottsági tagoknak az igazoló-választmány által bemutatott névjegyzékének hitelesítése.

3. A nyilvános betegápolási pótdó nyenyiségének a jövő 1889. évre való meghatározása.

4. A közművelődési és katonabeszállásolási pótdók megszavaztatása.

5. A közmunka és közlekedési ministeriumnak a közmunkaváltás és kényszer váltás tárgyában leküldött kegyes rendelete.

6. A vármegyei pénztári régi letétek.

7. Zombory Gedő biz. tag indítványa a vármegye nagytermének a vármegye kitűnő fia arc-képével leendő díszítettése iránt.

8. Több fontos vármegyei szabályrendeletek, községi költségvetések és számadások és a törvény által a közgyűlés hatáskörébe utalt több rendbeli egyéb ügyek tárgyalása.

Egyidejűleg a főispán ömeltósága felhívására értesitem az állandó választmány tisztelt tagjait, hogy az állandó választmány ülése dec. 10-ik napján d. e. 10 órakor veszi kezdetét.

Hazafiai tisztelettel

S.-a.-Ujhelyben, 1888 nov. 22.

Matolai Etele, alispán.

17865. sz. Zemplénvármegye alispánjától.

Körözvény.

T. Barsvármegye alispánjának a Kotora Mária elmebeteg köröztetése iránti f. évi 14162.

TÁRCA.

„Uraim — nem tudunk magyarul!”^(*)

Hazánk sajtósága helyzete hatalmas, vagy legalább számra sokkal erősebb szomszédok közt és talán még inkább az, hogy nemzetünk nem e földön termett meg, mint Tacitus szerint az *indigenae* németek Germania földön, és így miután e hazát elfoglalták s a magyar államot megalakították, még akkor is huzamosabb ideig szomszédaink betolakodott idegenekül tekintett őseinket ismételve meg-megtámadták, mihelyt a tőlök kapott vereséget kiheverték, vagy azt hívték, hogy őseink nem heverték még ki az esetleg tőlök szenvedett, azt okozá, mondom, e sajtósága helyzet és állapot, hogy ekként zaklatott őseink minden gondolatukat a honvédelemre fordították, s a nevelés is szinte kizárólag a fegyver-forgatás és hadvezetésre irányult. Irodalomról szó sem volt. Az ország dolgait Pusztaszeren vagy a Rákos mezején a nyeregből lóhátról elintézték eredeti, hamisítatlan jó magyar szóval, s azután a papok és deákok (*magistri*) törvénycikkekbe foglalták deáku, ha úgy tetszik, (nekem nem) latinnyelven.^(*) De hasonlóan ment ez sokáig más nemzeteknél is.

Nem lévén céloz történelmi értekezéssel farszanti becses figyelmeket, néhány évszázadot átugorva, a legközelebb mult századra vezetem Önöket, a mikor más nemzetek már közügyeik-

^(*) A zemplénvármegyei orvos-gyógyászati egyesület által rendezett népszerű ismeretterjesztő esték sorozatában mult hó 24-én felolvasta Matolai Etele alispán. Szerk.

^(*) Latin: a francia, olasz, spanyol, portugál, oláh sat.; mint germán nem csak a német, de a dán, svéd sat., legtágabb értelemben még az angol is.

szám alatt kelt átiratát megfelelő intézkedés és eredmény esetén jelentéssel végett kiadom. Személyleírása: 55 éves, termete közép, arca hosszszas sovány, szeme szürke, szemöldöke barna, orra szája rendes, különös ismertető jelei: felső ajka jobb felén sebforradás és kopasz, elmenetekor fekete posztó szoknyát, kék festő kötényt, fehér bőr ködmönt és fején kék fehér pettyes festő kötényt viselt s lábbelije nem volt.

S.-a.-Ujhely, 1888 nov. 22.

Matolai Etele, alispán.

4281/88. sz. S.-a.-Ujhelyi járás főszolgabírájától.

A községek bíráinak.

A sárospataki hercegi uradalom által f. hó 19-én Krausz Mór leleszi lakostól vett 1 db 2 $\frac{1}{2}$ éves fehér szőrű, fennálló szarvu, hátsó jobb combján K. M. bélyeggel ellátott ökor-tinó utközben a többtől elszakadván, azóta nyomtalanul eltűnt. Ennélfogva felhivatlak a községi bírák, hogy azt nyomozzák s eredmény esetén ide azonnal jelentést tegyenek.

S.-a.-Ujhely, 1888. nov. hó 30-

Urbán Ferenc, t. főszbiró.

4210/88. sz. Varannai járás főszolgabírájától.

Árverési hirdmény.

Mely szerint közhírré tétetik, hogy amennyiben Alsó-Hrabóc község mellett, az Ondava folyón épült megyei vámos hid bérlete folyó év végével letelvé, a vámszedési jognak 1889. évi január hó 1-től számítandó és 5 (öt) egymásután következő évekre leendő újabb haszonbérbe adása iránt megtartandó árverés határnapjaul f. 1888. évi december hó 18-ának d. e. 10 órája, ezen szolgabírói hatóság hivatalos helyiségébe kitézetik.

Mely határnapra és helyre a bérleni szándékozók azon kijelentéssel hivatnak meg, hogy a 700 ft kikiáltási ár után számítandó 10% tólit az árverés kezdetén készpénzben letenni tartoznak.

Ugyanakkor elfogadtatnak, kellő bélyeggel és bánatpénzzel ellátott *zárt ajánlatok is*, melyek az árverés befejezése után felbontatandók lesznek.

ben is saját nyelvöket kezdék használni. Hogy apáink is észrevegyék, megértsek és megérezzék ennek szükségét, arra egy oly nyomás kellett, a mely öket már erőszakkal, a hatalom parancsával és eszközeivel németekké akarta tenni... »De már németek nem leszünk, mondák, azért is magyarok leszünk!« — és elkezdék anyanyelvöket már nem csak az egymással való beszélgetésben, de hivatalos dolgokban, törvénykezésben, törvényhozásban használni, magyar könyveket kiadni, egyszóval rövid idő alatt, ha nem is egy ütésre, megtermett a magyar irodalom.^(*)

Teljességgel nem csuda, hogy kezdetben nemcsak a helyesírás ingadozott, de az elvont fogalmakra szolgáló szavakban sem volt könnyű eligazodni; és éppen a legműveltebbeknek, akik addig csak a »*grammatica latina*«-t tanulták, úgy beszédökön, mint még inkább irataikon meglátszott, hogy más nyelvtant képzelnél sem tudnak s azt hiszik, hogy helyesen (*correcte* vagy *classice*) csakis a »*grammatica latina*« és a deák »*syntaxis*« szabályai szerint lehet írni és beszélni.^(**)

Ez időtájtban nyerte el a pesti egyetemen a magyar irodalom tanszékét a mély gondolkodású tudós: Révay Miklós, a kinek első szavai, midőn katedrájára lépett, ezek voltak:

»Uraim — nem tudunk magyarul!«

Képzelem, hogy tisztelt hallgatóság egy némelyike is megbotránkozott értekezésem címén; de akkor még zúgolódta is hallgatói: »hogy lehet azt mondani, hogy mi, született magyarok, nem tudunk magyarul!« — de ő lassankint meg-

^(*) Ha őseink ezt idejében teszik: ma nem volna nemzetiségi kérdéssel bajunk. No de azért majd kigyógyulunk ebből is!

^(**) A régebbi időkben vannak jó, tiszta magyarsággal fogalmazott köz- és magán-iratok; de annak oka nem az volt, mintha őseink akkor jó magyar nyelvtant használtak volna, de az, hogy akkor még sem a deák, sem a német nyelv nem rontotta meg az eredeti magyar nyelvérteket.

Az árverési feltételek alulirt főszolgabírójánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
 Varannón, 1888. nov. 27.

Füzesséry György,
 főszolgabíró.

Vármegyei szabályrendelet

II. FEJEZET.

A) Az utbiztos szolgálati viszonya és kötelességei.
 (Folytatás.)

24. §. Az utbiztosok létszámáról és szolgálatáról az államépítészeti hivatal tartozik rendes anyakönyvet vezetni és abba az illetőkre nézve kineveztetésüktől kezdve előforduló változásukat, jutalmazásukat vagy büntetésüket pontosan bejegyezni.

25. §. Mindazon esetekben a midőn valamely utbiztos szolgálatának teljesítésében akár betegsége, akár szabadságolás vagy más ok miatt akadályoztatik, szabályszerű helyettesítés szükséges.

Mely esetben az alispán a kir. államépítészeti hivatal előterjesztésére rendesen a szomszédos utbiztos helyettesíti.

26. §. Tényleges szolgálatban álló azon utbiztos a ki önhibáján kívül, betegség, családi vagy vagyoni csapások folytán szorult helyzetbe jut, a mi azouban mindenkor orvosi vagy más hiteles bizonyítvánnyal igazolandó és a ki szolgálatának minden tekintetben megfelel: segélyben; az pedig ki rendkívüli erőmegfeszítést igénylő, vagy rendes feladata körén kívül eső szolgálatot teljesít a járási főszolgabíró és a kir. államépítészeti hivatal együttes előterjesztésére a vármegyétől jutalmazásban részesülhet.

27. §. Az uti biztosnak a menyiben helyettesítésre szükség nincs a főszolgabíró 7 napra, az alispán pedig 14 napra terjedhető szabadság-időt engedélyezhet.

A 14 napon túlterjedő szabadságidőt a kir. államépítészeti hivatal meghallgatása után a főispán, illetőleg a vármegye közönsége engedélyezi.

28. §. A szolgálati állomás fölcserélését, valamint az áthelyezést az államépítészeti hivatal indokolt javaslatára a főispán engedélyezi, illetőleg rendeli el.

győzte hallgatóit arról, hogy nem elég beszélni magyarul, egymást megérteni, de gondolkozva kell beszélni magyarul, hogy helyes okát is tudjuk adni annak, miért mondunk valamit így és nem másképen; és ez hiányzott előtte. És hogy abból, mert valaki semmi más nyelven nem tud, csak magyarul, még teljességgel nem következnek, hogy az igazán és jól tud magyarul. Egyszóval Révay Miklós figyelmeztette rá a nemzetet, hogy helyesen magyarul beszélni nem a *grammatica latina* szerint kell, de saját nyelvünk alkotását és eredeti szójárásait megfigyelve, a »magyar nyelvtant« kell megalkotnunk és a szerint beszélnünk.

Ez után s az erre következett korszakban fejlődött irodalmunk oda, hogy az valódi aranykorát érte el, — csak például emlitem: Berzsenyi, a két Kisfaludy, Csokonai Vitéz, Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi, Arany, Tompa sat. műveikben.

Ámde alig tisztult meg nyelvünk ekként a sok »latinismus«-tól, és már más vesztély zúdult rá. Az ötvenes években elnyomóink a magyar nyelvet szinte minden nyilvános és hivatalos használatból kitiltván, és a német nyelvet tevén uralkodóvá, az iskolákba is ezt hozván be: észrevételül annyira megszoktuk a német kifejezéseket, a németül gondolkodást, még mikor már ismét magyarul írunk is, hogy, kivált hivatalos iratainkban szinte hemzseg a »germanismus«. Pedig hiába müvelt a német: azért a »germanismus« és a »latinismus« a magyarban épen úgy barbarismus, mint megfordítva.

Azonban, ha jól megfigyeljük mindazon hibás vagy idegenszerű kifejezéseket, melyek nyelvérzékünket botránkoztatják, kénytelenek vagyunk megvallani, miszerint azok nem mind épen csak germanismusok, vagyis közvetlenül a német nyelvből vett kifejezések; de olyanokkal is találkozunk, a melyeken a német vagy más idegen nyelv hatása közvetlenül fel nem ösmerhető és inkább csak

Mai számunkhoz egy ív melléklet van csatolva.

29. §. A szolgálatról való önkéntes lemondás esetében az illető utbiztos mindaddig míg felmentve és ez iránt írásban értesítve nem lett, szolgálati kötelekben állónak tekintetik s minden cselekménye és mulasztása a fennálló szabályok szerint bírálattik.

30. §. Az utbiztos ellen a fegyelmi eljárás az alispán, főispán a törvényhatósági és a köz igazgatási bizottság rendeli el és az a tisztviselőkre és kezelő személyzetre vonatkozó általános szabályok szerint fogatosítottatik.

31. §. Nyugdíj-ellátás tekintetében az utbiztos és családja a vármegyei nyugdíj szabályok határozmányai alá esik.

32. §. Az utbiztos feladata a gondviselésére bízott utvonala és annak tartozékaira közvetlenül szigorú felügyeletet gyakorolni.

33. §. Tartozik állandóan a gondviselésére bízott utvonala közepe táján azon helyen lakni, mely számára kijelöltetett s lakhelyét felsőbb engedelem nélkül nem változtathatja meg.

34. §. Az utbiztosnak közvetlenül alá vannak rendelve a vonalán alkalmazott utkaparók, minélfogva azokat szolgálatukban oktatni, vezetni és utasítani, reájuk felügyelni, velük azonban emberségesen bánni tartozik s őket magán céljaira felhasználni tiltva van.

A hanyagokat vagy mulasztókat a főszolgabírónak és a kir. államépítészeti hivatalnak bejelenteni tartozik.

35. §. Kötelessége az illető utvonalat gyakrabban, de mindenesetre havonként kétszer bejárni s a folyamatban levő helyreállítási munkálatokra felügyelni, azokat vezetni, a talált sérülések vagy hiányok helyreállítása iránt azonnal közvetlenül intézkedni, vagy a szükséges helyreállítások iránt a főszolgabírónak és az államépítészeti hivatalnak haladéktalanul írásbeli jelentést tenni.

Egyébként pedig köteles akkor, midőn fontosabb utfenntartási munkálatok teljesítetnek vagy műtárgyak javítottak, vagy újból építettek a helyszínen jelen lenni; az uttól tehát ilyenkor csak az esetben lehet távol, a midőn szolgálatából folyó egyéb hivatalos foglalkozása ott létét akadályozná.

36. §. Köteles az utbiztos a fedanyag szállításra szigorúan felügyelni, annak a helyét kijelölni és ellenőrizni, hogy az előirt minőségű kő, vagy kavics szállíttassék, az kellően felapróztassék és az egyes garmadák a megállapított két köbméter tartalomnak megfelelőjenek.

A közmunka ledolgozásáról naplót vezet. Napló-kivonatának bemutatásával, a közmunka ledolgozásának előhaladásáról két hetenként az államépítészeti hivatalnak és a járási főszolgabírónak jelentést tesz, ezen kívül a közmunka hátralevő egyénekenkénti kimutatását a járási főszolgabírónak és az államépítészeti hivatalnak minden év végeig bemutatja.

37. §. Köteles az utat a felesleges portól, sártól, hótól, hordaléktól mindenkor tisztán tartani s a szükséges kijavításokat valamint a hó és esővíz azonnali levezetését eszközöltetni; a kavicsolátnál a legnagyobb takarékoságot szemelött tartani és szigorúan felügyelni arra, hogy az jól és célszerűen történjék.

38. §. Köteles az ut árkaikat, padkáit, oldal-

arra vezethetők vissza, hogy az ötvenes évek, — valamint rossz hatással voltak nemzetünk erkölcsiségére általában, főleg pedig politikai erkölcsiségére, úgy megrontották eredeti nyelvézükünket is. Ha nem leszek unalmas, néhány példával szolgálak.

A német kifejezések, tulajdonképeni germanismok, legsűrűbben a hivatalos irályban és újságlapjaink külföldi rovataikban és távirataikban fordulnak elő, mert emezeket nyilván mind a német lapokból gyárilag fordítják.

Egyik leggyakoribb ilyen német kifejezés a »lett« szó helytelen használatával áll elő.

Helyesen e szó csak oly dolog, (cselekvés vagy állapot) *múltjára* használható, a melynek *jelent* a »lesz« szóval fejezzük ki, a mi némileg azonos a »vált« szó némely esetben használt értelmével. Például »a fá (tűz által) hamuvá lesz«, a multban »hamuvá lett«. Emberre is igen jól mondhatjuk: »pappá, katonává lett«. Ellenben igen rosszul mondjuk vagy írjuk: »N. N. meg nem jelent, pedig *be lett rendelve*«. Vagy »X. Y. számu miniszteri leirattal *el lett rendelve*«, »a hadkötelesek *össze lettek írva*« sat. Dehogyan lett, de hogy lettek — ha magoktól lettek volna berendelve, összeírva sat.; úgy igen! de az nem ment végbe önként s így ahhoz a más ténye (cselekvése) járult; tehát helyesen csak így mondhatjuk és írhatjuk: »N. N. meg nem jelent, pedig *berendeltetett*« vagy pedig »*be volt rendelve*« (ez a jó kifejezés). »X. Y. sz. miniszteri leirattal *elrendeltetett*«, »a hadkötelesek *összeírattak*« sat.

Még jobb magyar kifejezés, a hol lehet, a szenvedő helyett a cselekvő ige-alakot használni, p. o. a helyett »a miniszteri X. Y. sz. leirattal *elrendeltetett*« azt mondani: »a miniszter X. Y. sz. leiratával *elrendeltet*«.

Az általam imént idézett s hibásoknak állított kifejezésekben lehetetlen rá nem ösmernünk

rezsűit folytonosan jó karban tartani s az azokban szükséges kijavításokat eszközöltetni.

Az uton levő műtárgyakat minden nagyobb eső után, de legalább minden hónapban egyszer szigorú vizsgálat alá venni s azok nyílásait be és kifolyásukat minden gaz. fű, fa és egyéb hordalékoktól tisztán tartani; továbbá az azon észrevett csekélyebb hiányokat, ha azok közmunkával helyreállíthatók azonnal kijavíttatni, nagyobbakról pedig pontos leírás mellett a főszolgabírónak és az államépítészeti hivatalnak azonnal írásbeli jelentést tenni.

Ha gondviselésére bízott valamely építmény vagy egyéb kiváló munka állandó vezetésével bízzatik meg, ezt köteles külön díjazásra való igény nélkül pontosan és szorgalommal teljesíteni.

39. §. Tartozik a reá bízott és nála őrizetben levő vagy az alárendelt utkaparók közt kiosztott utépítési szerszámokra gondosan felügyelni s azokról rendes és pontos leltárt vezetni s azt minden év január 1-ig a kir. államépítészeti hivatalnak bemutatni.

40. §. Ha az uton végrehajtandó valamely munkánál a távirda vezeték utba áll, e körülményt köteles a munkának fogatosítása előtt az államépítészeti hivatalnak azonnal bejelenteni.

41. §. Köteles az ut mentén ültetett fasorokra felügyelni, azokat ápolgatni, a fak csonkítóit a főszolgabíróknak bejelenteni, a hiányok pótlásáról e célból alkalmas faskoláról a befásítási szabályrendelet értelmében gondoskodni és eljárni.

Ha pedig az ut mentén már fasorok vannak ügyelni kell arra, hogy a távirda vezeték érdekében szükséges legalyzások által végeztessenek oly módon, hogy az élőfák galyai és a távirda vezeték közt egy méternyi ür hagyassék.

A fák legalyzása évenként egyszer eszközözendő.

42. §. Tartozik a vidéken könnyen és olcsón kezelhető kavicsstelek vagy kőbányák található végett alkalmilag tudakozódni, kutatásokat tenni és arról az államépítészeti hivatalnak azonnal értesíteni.

43. §. Általában véve köteles az ut jó karban tarthatását előmozdító minden tényezőről gondoskodni; az utat mindenkor biztosan és kényelmesen járható állapotban tartani, minden kártételről, különösen pedig az elemi események által okozott károk helyreállítása céljából a főszolgabírónak és az államépítészeti hivatalnak haladéktalanul írásbeli jelentést tenni, az utrendőri szabályokat tanulmányozni, szemelött tartani, s az alárendelt utkaparók által teljesítetni.

44. §. Azon esetben, ha a közlekedés valamely utszakason és műtárgyon a biztonság érdekében vagy építkezés fogatosítása céljából beszüntetendő, vagy csak bizonyos föltételek és rendszabályok mellett engedhető meg, tartozik a fentebbi körülményekről a főszolgabírónak és az államépítészeti hivatalnak azonnal írásbeli jelentést tenni s a teendőkre nézve utasítást kérni.

Rendkívüli esetekben midőn a közlekedés beszüntetése és korlátozása vagy az óvrendszabályok életbeléptetése a forgalom biztonsága érdekében annyira sürdős, hogy sem a főszolgabíró sem az államépítészeti hivatal utasításai be nem

várhatók, feladata sőt kötelessége ideiglenesen is intézkedni.

A közlekedés beszüntetése vagy korlátozása az illető utszakason és műtárgyon megfelelően jelzendő; továbbá a tett intézkedésről a szomszédos községek előljárósága, a járási főszolgabíró és az államépítészeti hivatal is értesítendő.

42. §. Köteles rendes foglalkozási könyvet vezetni, abban a nyert rendeleteket valamint az általa intézett jelentéseket stb. beiktatni; a rendeleteket pedig további jelentéseinek, intézkedéseinek vagy megkereséseinek fogalmazványait megőrizni és rendben tartani.

46. §. Végül köteles a reá bízott utvonalaikat, annak tartozékait, az utbiztos teendőket rendes jegyzőkönyv és leltár mellett átvenni s ha utvonala idővel más utbiztos nevezetnének ki, az utvonalt és annak tartozékait a hivatalos irományokkal együtt utódjának rendes jegyzőkönyv és leltár mellett átadni.

47. §. Fizetési nyugtatóit az illető főszolgabíró láttamozza.

B) Az utkaparók szolgálati viszonya és kötelességei.

48. §. A vármegyében 55 utkaparói állás van rendszeresítve.

49. §. Utkaparónak csak oly egyén fogadható fel, ki úgy képességének, mint megbízhatóságának kétségtelen jelét adta s ezt igazolni képes.

50. §. Az utkaparót a járási főszolgabíró fogadja fel s annak bére utólagos havi részletekben az utbiztos által láttamozott nyugtára az utaláp pénztárából fizetetik.

A felfogadott utkaparókról a kir. államépítészeti hivatal értesítendő.

51. §. Az utkaparó az illető járási utbiztosnak van közvetlenül alá rendelve, ennek utasításait és rendeleteit mindenkor pontosan ellenszegülés nélkül teljesíteni tartozik.

52. §. Az utkaparó az illető közlekedés közlekedésében köteles lakni és lakását tartozik bejelenteni, mely lakhelyét engedelem nélkül meg nem változtathatja.

53. §. A reá bízott szerszámokat megőrizni és gondozni tartozik, azokat magán vagy más célokra használni vagy bárkinek kikölcsönözni tilos. Az elromlott szerszámokra az utbiztosot figyelmeztetni s azokat neki átadni köteles.

54. §. Köteles a déli órákat és az éjjeli időt kivéve a reá bízott utrészen lenni s ott a szükséges rendet fentartani és az utbiztos által különösen elrendelt munkálatokat végezni.

Kötelességében áll: az utról a hordalékok, szemetet letisztítani, a kavics-pályáról a sarat vagy port lehuzni, kisebb hófúvásokat eltakarítani, az utról az esővizet levezetni, az utpadkáit tisztán tartani, azt lenyesni vagy ha kell feltölteni, köteles továbbá az uton szanaszét heverő köveket összeszedni s rakásra hordani, a nagyobbakat pedig felaprózni, ugyszintén az uttöltés oldaláról a fűvet lekaszálni és minden oly növényt, mely a gyeprősödését akadályozza eltávolítani, a töltés oldalán levő sérüléseket kiigazítani és gyephanttal beborítani.

Köteles az ut árkaikat tisztán tartani, abból minden oly tárgyat és növényt, mely a víz lefo-

a »lett«-ben a német »wurde« szóra: »es wurde angeordnet« sat., a melyet pedig a német is csak azért használ, mert igéinek a »sein« segéd-ige nélkül nincsen szenvedő alakuk; de nekünk van, mert mi segéd-ige nélkül mondhatjuk: rendeltetik, rendeltetett sat.

A jó magyar nyelvérzékkel bíró író igen sértő egy másik germanismus az ige határozatlan alakjának érteleme nélküli használata, a midőn annak értelmét a »lehet« szó adná meg, de ezt elhallgatjuk. Például »a Magas-hegyről N. várost is *látni*«, »ha szél nem fúj, a távoli harangot *hallani*«, »Ujhelyben ilyen dolgot nem *kapni*« sat. Ezek érteleme nélküli, csonka kifejezések, szerencsétlen utánzásai a német »zu sehen, zu hören, zu kriegen« kifejezéseknek. Amde a német ismét a »sein« segéd-igével kiegészíti ezeket és azt mondja: »es ist zu sehen, es ist zu hören, es ist zu kriegen« sat.; tehát mi sem resteljük hozzá tenni a »lehet« szót, hogy legalább értelme legyen.

Ha azonban valódi magyar nyelvérzékkel bírnak, akkor azt mondjuk: »a Magas-hegyről N. város is *látható*«, »ha szél nem fúj, a távoli harangszó *hallható*«, »Ujhelyben ilyen dolog nem *kapható*« sat.

Budapesten már olyant is hallunk, ha valakit keresünk: »nincs itthon, *el van utazva*«, (*ist abgereist*). Nálunk ilyen, még eddig legalább, nem hallható (vagy úgy mondjuk, hogy »ilyent még nem hallani?«) De a következőt már olvastam egy itteni hivatalos kihallgatási jegyzőkönyvben: »fiának Amerikába szándékolta kivándorlásába *belé volt-e egyezve*« ...

Van nekünk egy, hogy úgy mondjam »negatív germanismus«-unk is, a mit általam követünk el, hogy megfelejtkezünk az illető jó magyar kifejezésről, s a helyett a németet utánozzuk.

*) Semmivel se jobb, ha úgy mondjuk: »láthatni, hallhatni, kaphatni.«

Egy önmagában jelentőséggel nem bíró szócskának van: meg, amely azonban ige elébe ragasztva nyelvünknek valódi kincsét képezi, mert oly pillanatnyi állapotokat fejezhetünk ki vele a cselekvő, szenvedő, visszaható igéknél egyaránt, amelyek megkülönböztetni és kifejezni az általunk ösmert más európai nyelveken nem lehet. Hogy valakit látok, ütök, ezt minden nyelven lehet, de hogy *öt meglátom, megütöm*: ezt körülírás nélkül más nyelven nem lehet kifejezni. És ime! mivel az ötvenes években a hivatalos irályban a német nyelv már a vérünkbe vette magát: nem jut eszünkbe azt írni, hogy, ez vagy amaz eljárás vagy rendelet vagy szabály *megszüntettetik*, de azt írjuk, hogy *beszüntettetik*. Annak okát, megvallo, nem tudom adni, miért nem mondjuk, hogy *kiszüntettetik*, azaz hogy a magyar nyelvben nem tudnám feltalálni magyarozatát, mert kiszűnik épen oly jól, vagy inkább épen oly rosszul van mondva, mint beszűnik. Oka tehát csakis abban található fel, mert németül azt mondják »einstellen«, az »ein« pedig nem »ki«, de »be.« Épen ilyen a »beösmérés« *elősmérés* helyett és a »betartás« a »megtartás« helyett, például, ha azt mondjuk, hogy a szabályt vagy programot be kell tartani.

Itt tehát világos a germanismus. De hol vettük a »kiértésítettik« és *kikézbésítettik* kifejezéseket — azt már csakugyan nehéz megmondani; valamint hogy miért nem »beértésítettik« és »bekézbésítettik«; mert már »ausverständnis« és »auseinhändigen« csakugyan a németben sem jön elő!

Az ismét világosan német kifejezés, a mit újabban a »hagy« és »enged« szóval teszünk, midőn ekként beszélünk: »hagyj engem aludni, engedj engem ülni« stb. Az előbbi világosan a »lasse mich schlafen« kifejezés szó szerinti fordítása és az utóbbit is annak mintájára csináltuk; pedig azt már a német sem mondja: »erlaube mich sit-

Iparunk érdekében.

— Két cikk. —

I.

lyását gátolja eltávolítani s végül az ut melletti fákra felügyni, azokat sérülés ellen védeni s a fák ültetésénél közreműködni s azok növést elősegíteni.

A mennyiben pedig ezen munkálatokat egyedül teljesíteni képes nem lenne az utbiztosnak jelentést tesz, a ki segédkezésül kellő mennyiségű közmunka erőt rendel melléje.

55. §. Köteles a kavicspályán támadt mélyedéseket és kerékvágásokat a rendelkezésre álló kavicskészletből kijavítani s az utpadkán támadt kátyukat és kerékvágásokat folytonosan kiegyengetni.

56. §. Tartozik az utvonalon levő műtárgyakat folytonosan szemmel tartani, azokat minden nagyobb esőzés után, de legalább minden hónapban egyszer alaposan megvizsgálni és az észre vett legkisebb hiányt vagy sérülést az utbiztosnak bejelenteni.

A műtárgyak be és kifolyásánál a fűvet vagy gazt eltávolítani s arra ügyelni, hogy a víz lefolyása a hidak nyílásaiba hordott kövek vagy más tárgyak által ne akadályoztassék.

Ha egyes műtárgyaknál olynemű rongálások állanak elő, melyek a közlekedésre veszélyesek, kötelessége erről a közönséget alkalmas jelek felállításával, szükség esetén a megsérült résznek ideiglenes elzárásával figyelmeztetni s ezt az utbiztosnak azonnal bejelenteni.

57. §. A reája bizott utrészen támadt elemi károkat tartozik tehetségéhez képest helyreállítani s minden esetben az utbiztosnak jelentést tenni.

58. §. Köteles a közmunka szolgálmány pontos teljesítésére felügyni s ha annak közvetlen vezetésével van megbízva azt a leglelkisebbre teljesebben teljesíteni.

59. §. Tartozik a kavicszállításra felügyni és az általa észlelt hiányokat vagy visszaéléseket az utbiztosnak azonnal bejelenteni.

60. §. Minthogy az utkaparó kötelessége nappali idejét az utvonalon tölteni, azért nappal semmi néven nevezendő magán szolgálatot nem teljesíthet.

61. §. Az utazók iránt köteles magát illendően viselni s őket utazásaikban elősegíteni, különösen pedig a kir. posta s egyéb fuvaros szekereket ha a szükség úgy kívánja készséggel támogatni.

62. §. Ha valamely utkaparó súlyosabb beszámítás alá nem eső szabályelleneséget vagy mulasztást követ el, a járási főszolgabírónak és a kir. államépítészeti hivatal főnökének jogában áll őt 5 forintig terjedő pénzbírsággal sújtani.

Ezen bírságösszeg mindig azon havi bérből vonandó le, melyben a mulasztás elkövetett.

63. §. Az esetben, ha az utkaparó valamely büntetésre méltó súlyosabb beszámítás alá eső cselekményt, mulasztást vagy szabályelleneséget követ el s erről akár az államépítészeti hivatal, akár a járási főszolgabíró meggyőződik, őt a főszolgabíró a szolgálatból azonnal elbocsáthatja.

64. §. Az utkaparó jelvényét felismerhetőséget fővegen tartozik viselni.

65. §. A felügyelete alá tartozó utszakaszon ha új építkezés történik, köteles az építésre felügyni és azt ellenőrizni.

(Folyt. köv.)

zen. Magyarul senkit és semmit aludni, senkit és semmit ülni nem lehet, (megülni a lovat igen.) Magyarul tehát csak így mondhatjuk helyesen: »hagyj nekem aludni,« »engedj nekem ülni.« Szépen magyarul pedig »hagyj aludnom,« »engedj ülnöm.«

A germanizmusok mellett egy másik módja a magyar nyelv tisztasága megromlásának az, hogy némely szót nem valódi eredeti értelmében használunk többé; de egészen más, hamis, helytelen értelemben. Ilyenek például az »ural« »eszközöl«, »összevissza« stb.

Az »ural« szót most egészen hamis, sőt épen ellenkező értelemben használjuk, t. i. »uralog« »uralkodik« helyett. Az »ural« épen ellenkezőt jelent: a szolga uralja gazdáját — a kit urának ösmer és vall; nem pedig az ur uralja szolgáját. »Sokallom« a mit soknak tartok, »kicsinylem« a mit kicsinynek tartok, tehát »uralom« a kit urnak tartok. Ily értelemben használtuk e szót mindenkor a legújabb időkig; így írta Kisfaludy Sándor is:

Adja Isten, hogy a magyart
A félvilág uralja,
S vérrrel szerzett szabadsága
Soha kárát ne vallja!

pedig bizony nem azt kívánta, hogy a félvilág uralkodjék felettünk, de megfordítva. Igaz most már mi sokkal szerényebbek vagyunk!

»Eszközöl«? a Pontius a Credóban nem emlegetjük többször érdemtellenül, vagy legalább ok nélkül, mint e szegény szót használjuk. Minden lépten találkozzunk vele törvényeinkben, jezsuiták könyveinkben, újságlapjainkban. »Eszközöl« mit jelent e szó? mindenki tudja, hogy ez valamely szerszám, aminek segítségével valamit megcsinálunk, vagy pedig egy harmadik egyén, a kit valaminek kivitelére felhasználunk, deákul »medium,«

A »Zemplén«-nek ez évi 34. számában, fenti cím alatt szólottam az iparos tanulók és segédek rajz- és munkakiállításának fontosságáról. Lényeges az is, hogy a tanulók szerződési idejük folyamata alatt kellő gyakorlati és elméleti kiképzésben részesüljenek. Amazt a műhelynek, ezt az e célra állított iskolának kell eszközölnie. Hogy azonban sem az egyik, sem a másik nem szokott kellőleg megfelelni kitűzött eladatanak, a legnagyobb sajnálattal tapasztalhatjuk.

Ennek több oka közül csak a legfőbbekre terjeszkedhetem ki.

A mestereknek egy bizonyos része, az t. i., mely méltányosságról, haladásról mitsem akar tudni, a hozzá 4—6 évre szerződött fiut nem azért tartja, amire ő szerződésileg köteleztetik, hogy t. i. mesterségbe oktassa, hogy ezáltal neki jövő ekzsztenciáját, kenyerét biztosítsa, hanem azért, hogy utolsó cselédjének, rabszolgájának használja. Dolgoztat vele mindent: vizet hordat, fát vágat, kapáltat, végezteti a szolgáló teendőit, egyszóval kora hajtaltól késő estig minden munkába fogja, csak attól tartja távol, ami végett ő pár évre le van kötve: mesterségének tanulásától.

Igazán szánalomraméltó helyzete van azon fiunak, akit sorsa egy ily, egyedül a maga érdekét leső, keményszívű mesterhez sodort, mert a testi erejét teljesen igénybevevő munka mellett őt a legsoványabb koszt, a legrosszabb lakás, sokszor a legrosszabb bánásmód illeti meg. Nem is csoda, ha e mindenkitől elhagyott fiuk közt oly sokan belső betegségnek a magvát hordják mellükben; ha nagy részük a köszvény hasgató fájdalmaival szenvedik; ha akárhány 18—19 éves fiu oly vékony pénzü és beteges külsejű. A rosz, nedves lakás, a téli jéghideg (mert fűtetlen) kamara vagy pítvar, a legnagyobb fagyok idején is sokszor hiányos ruházat, a legsilányabb koszt, de legnehezebb munka mind-mind oda működnek, hogy a fejlődésben levő testnek egészségét teljesen aláássák és munkaerejét örökre megbénítsák.

Es így tart ez a szerződéses évek utolsóójáig! Ekkor ugyanis, hogy meglegyen a máza a tanulásnak, dolgoztat a

németül »Mittel« és »Werkzeug.« E szó tehát nem alkalmazható oly cselekvésre, a melynél eszközt, vagy valaki más közbenjárását igénybe nem vesszük, de azt magunk közvetlenül végrehajtjuk.

Szinte naponként olvasunk ilyeneket; például:

»X. árvaszéki ülnök a tárgyalásokat a tanácssteremben eszközöli.«

»Y. községbeli mészáros — vágóhid hiányában a marha-vágást saját udvarán eszközöli.«

Maholnap megérjük, hogy egy borozó társaságtól megkérdejük »mit csináltak,« azt a feletlet nyerjük rá: »borivást eszközölünk.« Ige nélkül mondat nem lehet, de hát miért csinálunk előbb az igéből más szót, hogy azután zavarba jövén, a helyes igét helytelenül az »eszközöl« igével pótoljuk? Ugy hiszem — kár lenne további magyarázattal untatnom m. t. hallgatóimat: ugy is tudják, hogy a példa gyanánt imént idézett mondatok ekként igazítandók helyre:

»X. árvaszéki ülnök a tanácssteremben tárgyal,« vagy: tartja tárgyalásait.«

»Y. mészáros — vágóhid hiányában — saját udvarán vágja a marhát.«

Az »összevissza« szót pedig most szinte mindennap halljuk e helyett mindössze. Pedig a kettő közt nagy a különbség, mert »mindössze« annyi mint »mindent összevéve, összeszámítva«; az »összevissza« pedig annyi, hogy »ide s tova« rendülkül, nem sorba.

Felhozunk egy másikat, amely inkább a hirlapokban fordul elő, hadjárati tudósításokban, valamely csapat menetelére vonatkozólag, midőn a helyett, hogy ez vagy amaz csapat bizonyos pont például »Bécs felé« ment: azt olvassuk, hogy »Bécs irányában.« Ez utóbbi szó nálunk mindeddig még, ha némi hosszóságban húzódo vonalra

mester, inasával némi munkát mesterségében is, mignem út a felszabadítás órája és ekkor — mint kész segédet világgá eresztí.

Szomorú, de igaz és általánosan ismert képét nyújtottam annak, hogy a mesterségre adott fiuk legtöbbször mint képezettek ki gyakorlatilag mesterségükben. E sötét képbe azonban mint vidám napfény illik azon tény konstatalása, hogy ez nem minden mesternél van így. Ismerünk derék, művelt iparosokat, kik méltányolva a tanulónak, mint embernek, jogait, oly bánásmódban és oktatásban részesítik őt, mint a milyenben egy intelligens, nemesen gondolkozó ember, mint tanulójának valódi mestere, csak részesíthet egy »inast«. Ez iparosok helyesen fogva föl iparuk becsét, jó elemi, sőt gimnáziumi ismeretekkel bíró fiukat fogadnak föl és szívesen tanítják tovább is őket. Innen van az, hogy a mesterinasról bátran lehet következtetni mesterére. Azokból jó segédek és mesterek válnak. De hogy milyenek lesznek azok, kik sem ezelőtt, sem azután semmiféle képzésben nem részesülnek, gondolhatjuk, sőt iparunk csapására és a magunk kárára lépten-nyomon tapasztalhatjuk.

E létező bajon segíteni van hivatva az új ipartörvény. Ennek 63. §-a szerint »az iparos tanoncát csak az iparüzlethez tartozó munkáknál alkalmazhatja és cselédmunkákra nem kötelezheti«; 64. §-a pedig megszabja, hogy: a 14. évüket be nem töltött tanulók naponként legfeljebb 10 órai, a 14. évüket betöltötték pedig legfeljebb 12 órai munkára kötelezhetők.

E pontok intenciója félreismerhetetlen. De valjon figyelembe vétetnek-e valahol? Igen, de csak ott, hol maga a mester akarja azokat megtartani — a maga emberes jövöltából. Pedig meg nem tartásukra igen szigorú büntetés szabott. Az ipartörvény 157. §-a értelmében azok, kik e pontokat meg nem tartják, 20-tól 200 ftig büntetendők; ismétlődő esetben a 160. §- szerint egy évre még az inastartási jogtól is megfoszthatók.

A jelenlegi állapotokon segíteni kell! Én azt hiszem, hogy az iparhatósági megbizottaknak volna emberbaráti és hazafias kötelességük szigorúan felügyni (168. §.) arra, miszerint az ip. tanulók a nem nekik való munkákkal tul ne terheltessenek (hiszen még a gyári munkásokat is oltalmába

vonatkozott, a »parallel« (egyenközű) irányt jelentette, tehát épen az ellenkezőjét annak mit most egy idő óta akarnak vele kifejezni; mert ha én például a szerencs-ujhelyi vasutal egy irányban megyek, akkor megyek azon vasut irányában és akkor épen nem megyek rá. Ha pedig az »irányában« szó nem vonalra, de egy pontra vonatkozik, akkor az annyi mint »vis-à-vis« általellenben. Ez tehát az imént érintett értelemben nem egyéb, mint a német »in der Richtung« kifejezésnek megfogulatlan, szó szerinti fordítása. Mondjuk, hogy a had »Bécs felé« ment, vagy »Bécsre irányozta menetelét« — az jól lesz mondva, de nem »Bécs irányában« ment.

Vannak esetek, hogy hiányát érezvén nyelvünkben valamely új szónak, midőn ez létre jött, nem csak elfogadtuk, de még ott is használjuk, a hol nem kellene; vagy is nem saját helyes értelmében használjuk. Legyen szabad erre is egy példát hoznunk fel:

A deák »suppono« és azelőtt a magyar »feltesz« szóval tulajdonképen két különböző fogalmat fejeztünk ki. A német e kettőt igen szerencsésen megkülönbözteti, az egyiket »voraussetzen« a másikat »bedingen« igével fejezvé ki. Nem tudom, ki érdeme a nem igen régen felmerült »feltételez« igének feltalálása, de világos, hogy feltalálója ezt nem a »aussetzen« — de a »bedingen« szóra találta fel; és ime ahelyett, hogy örülnék rajta, miszerint most már van külön szavunk a két külön fogalomra: a régi »feltesz« szót, amely pedig semmit se vétett, egészen elvetjük és mind a kettőt ismét csak egygyel, az új »feltételez« szóval fejezzük ki. Használjuk tehát mind a kettőt a maga helyén; mondjunk például, hogy »a szülött feltételezi a szülőt,« »a patak feltételezi a forrást,« mert a nélkül létre sem jöhetett volna; de ne mondjuk, hogy »valakiről ezt vagy

veszi e tekintetben a törvény szava), a mezei és cselédmunkáktól elvonassanak, de annál több alkalom nyujtassék nekik a saját iparukban való nagyobb jártasság és ügyesség megszerzésére; továbbá, hogy jobb bánásmódban, jobb élelmezésben részesüljenek és egészségesebb lakást nyerjenek (98. §). Ezt kivédeni ugyan nehéz és kényelmetlen feladat, mert alsórendű népünk tudatlan és ilyesmiről hallani sem akar, de társadalmi uton és szigorú következetességgel mégis lehet és kell is célt érni.

Hogy a jelenlegi állapotok megmaradása mellett nem jutunk messzire, azt tudjuk. Hiszen a jelenleg felszabadult tanulók nagy része műveletlen és kontár, szaporítja az önmagukkal és a társadalmi renddel meghasonlottak számát, növeli a proletárok léha seregét. Ily körülmények közt a külföld iparával való versenyzésről alig szólhatunk egyrészt, míg másrészt könnyen érthetjük a »jobb« családoknak ama nagy idegenkedését az iparospályától, midőn fiuknak a (talán szerencsésebb) iparos-pálya, meg a diurnistaság közt kell vállasztania. Mert egy 3—5 gimnáziumi osztályt jól-rosszul végzett fiut csak nem adhatnak olyan helyre, ahol bármit inkább fog végezni, csak választott mesterségét nem fogja tanulni; vagy ha mégis erőt vesznek a társadalmi ítéleteken, alig-alig tudják megválasztani azt a mestert, a kinek kezére fiuk jövőjét jó lélekkel bizzák.

—e—1.

Vármegyei ügyek.

A magyarnyelv terjesztő egyesület választmánya f. hó 27-én Prámer Alajos I. alelnök előlétele mellett gyűlést tartott, melyen főispán ömeltősága is részt vett. Több óvóiskolának költségvetési és számadási ügye volt szönyegen. Gyűlés végén Kecskés Antal vál. tag. interpellált az Új-helyben felállítani szándékolt kisdudóvó iskolának feledésbe ment ügye iránt. Az interpelláció jegyzőkönyvébe vétetvén közöltetett a járási főszolgabíróval. Örömmel hallotta a választmány Fejes István. II. alelnöknek abbéli jelentését, hogy a vármegye területén lévő szláv hangzású községek neveinek megmagyarosítására vonatkozó tervezéssel a kiküldött bizottság már jóformán elkészült s annak terjedelmes javaslatát, reméli, hogy rövid idő multával bemutathatja az egyesületi közgyűlésnek.

A »Jó szív« egyesület újabban 2850 ftnyi kölcsönt nyujtott a vármegyének területén lévő árvízkarosultaknak.

azt feltételezzük, (mert kitelik tőle) de *felteszük róla.*

A beszédben és kifejezésekben elkövetettni szokott hibákról szólván eddig, engedjék meg t. hallgatóim, hogy az »ortographiában«, az írásmódban újabban felkapott és már általánosan elterjedt dologról szóljak, a melylyel teljeséggel nem vagyok képes megbarátkozni. Ez pedig az, hogy idegen (holt vagy élő) nyelvekből való szavakat vagy neveket magyar módon írunk, mintha magyar szavak volnának; például, ha a »consul, consilium, conversio« stb. szavakat c helyett k-val írjuk, a »marquis«-t *márki*-nak az »enquete«-t *ánk*-nek stb.

Még a holt görög és deák nyelvből vett szavaknál inkább türehető volna ez írásmód; mert azokat minden nemzet saját kiejtése, hogy egy mondjam szája ize szerint mondja ki; a német németesen, az olasz olaszosan, mi pedig magyarosan: tehát ha épen akarjuk, írhatjuk is magyarosan. Csakhogy ezen ujtásnak *legendő okát* nem találom. Hasonló ezekhez a konzul, konverziosat. csakhogy ez utóbbi és ehhez hasonló szavakban a s betű használata ellen még azon kifogásom is van, hogy mi igazi magyarok ezeket nem s, de sz hanggal ejtjük verszió, converszió sat. csak a németek mondják ezeket s-vel.

Egészen másképen áll a dolog az élő nyelvekhez tartozó szavak és nyelvekre nézve. Ha minden nyelv ugyanazon hangokból állana, akkor igen! De mennyire nem úgy van a dolog! Vegyük csak például a mi a-b-c-nk legelső betűjét az a-t ezt másképen ejti a német, másképen a szláv és a latin nyelvek és másképen mint mi. A lapokban igen gyakran találkozunk a már említett »marquis« címmel mint »márkival«. Már bizon engedelmet kérek, akárhogy írjuk ezt magyar módon, kijön belőle a »márki« kijöhet a »marki«, de a »marquis« soha sem. Tessék már az angol rövid a-t magyarul kiírni, a kalapot »hat«; ha a-val írjuk, lesz »hat«, ha e-vel írjuk, lesz »het«, de soha se

Az adófelszólamlási bizottság elnökévé néh. Évva András helyébe Dókus József ömeltősága neveztetett ki a m. kir. belügyminister által.

Az évnegyedes közgyűlésen (dec. 22.) Évva András elhalálása, továbbá Dókus József, Diószeghy János, Prámer Alajos és gf Mailáth József közigazgatási bizottsági tagok megbízásának lejárta következtében öt köz. bizottsági tag fog választatni. Évva András helyébe választandóul dr Molnár Viktor o. gy. képviselőt emlegetik, valamint általános az óhaj, hogy a kilépő tagok újra megválasztassanak.

A községi pénzkézelés-, számvitel-, ugyszintén a községi költségvetési előirányzatok- és számadások készítése és a községi háztartás ellenőrzésének gyakorlása tárgyában kidolgozott nagyfontosságú szabályrendeletnek megvitatása holnap reggel 9-kor kezdődik a vármegye főjegyzőjének hivatalos helyiségében.

Allamosítás. Az osztrák kereskedelmi miniszter értesítette a magyar köz. és közlek. minisztert, hogy a magyar-gácsországi vasut államosítását célzó ajánlathoz csatlakozott. Az átvétel legkésőbb 1889. jul. 1-ig foganatosítandó lesz. — Végre tehát alapos kilátása lehet vármegyének közönségének arra, hogy a szóban forgó vonalrészén, kivált a táviró szolgálat körében tapasztalt mizériák, elvégre megszűnnek.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánja rendeletet adott ki, mely a jövő év január hó 1-től kezdve a hivatalos órákat egy folytonosságban reggeli 8 órától d. u. 2 óráig osztja be. Az ottani tisztikar minden tagja örül a szabad délutánnak, melylyel tetszése szerint rendelkezhetik.

Amerikai levél^{*)}.

—Csaló ágens. Nyomor. Szökés. Harc a négekkel Üdvözet—

Jun 27. 888. Belle-Font.

Tisztelendő uram!

Sajnálom hogy oly sokáig nem tudósíthattam mert az remény meg tsalt igaz ugy volt szándékom hogy Ez év tavaszán haza megyek De mivel veszett Virziniába elpályáztam Ujvasut tsinaláshoz Az mult év Detzenber 30-ikán. Egy átkozott zsidó volt aki oda tsábitot benünket 220 ungarok voltunk egy tsapatba Newiorkba Az volt mondvá hogy 2 talér napi fizetésünk lesz és mik oda értünk Az roppant hegység közzé, ahol az vasut kezdődött. Az zsidó faktor megszököt mingyá Amint átadot Benünket Az ugynevezet Afrikai négeknek, És az let kimondva hogy fizetés csakis 1 talér és husz tzent az napszám ekor néztünk széjel Az irtoztató hegyek

*) R. P. golopi lelkész ur, lapunk barátja, egyik Amerikában élő hívtől hozzá intézett hosszabb levelet bocsátott rendelkezésünkre, melyből okulás végett s minden stílus-igazítás nélkül közöljük a fentebbi kivonatot. Szerk.

lesz az angol »hat.« Ilyen a »Standard« napilap, ilyen a walesi herceg, a kiből lapjaink már Velszi herceget csináltak, pedig Wels Ausztriában van, s egészen más, mint Angliának azon része, mely a trónörökös címét adja. Hát még hogy írjuk a th összetett mássalhangzót az angol szavakban vagy nevekből? ez már csakugyan egyszerű lehetlenség! És azt hiszik t. hallgatóim, hogy ez a baj csak az angol szavaknál van? Az olasz nyelv kiejtését tartjuk a legegyszerűbbnek; és mégis, nemcsak a már említett a betű olasz hangja nincs az a-b-c-ben, de épen úgy nincs olyan mássalhangzónk, a melylyel az olasz sz és s betűket kiírhatnók.

Minden más dologban szeretjük a nyugoti nemzeteket utánozni: csak épen ebben találtunk fel ily szerencsétlen eredetiséget, a milyenre német, olasz, francia, angol nem gondolt; s a miért legjeljebb is méltán kinevetnek!

Felhozott megrovásaim, vagy bocsánatot kérek, bíráló megjegyzéseim, amelyeket tenni bátorokdmat, szinte mind a hivatalos irányra és a hírlapokra irányulnak, tehát m. t. hallgatóim szebb részét nem érintik. Az ő magyar nyelvérzéküket a német időbeli rendeletek és ítéletek meg nem rontották; s azért legyen szabad őket kérnem, hogy azt ezen tulra is kerülve, mint sok más téren, ugy e téren is tanítsanak minket a helyesre, a szépre.

De talán már unalmassá is lettem észrevételeimmel, a melyeket t. hallgatóim egy része alaptalanoknak, más része érdek- és értéktelennek talál; azon kevesek pedig, kik netalán helyeslik, már holnap elfelejtik. Be akarom tehát előadásomat rekeszteni.

T. hölgyeim és uraim! Olvasnak Önök igen sokan más nyelven is könyveket, folyóiratokat, napilapokat, főleg német és francia nyelven. Alig hiszem, hogy fel ne tűnt volna Önöknek azon szabatoság, azon, szinte mondhatnám, változatlan határozottság, a mely azokat nyelvekre nézve

közt, Az 1000 mértföld nagytávolba Az hideg barakokból Az élelmünk pedig miből ált mint kukoritzta liszt és édes apró bogásák az is kukoritzta lisztből, Teja volt víz helyt elegendő és hozzá tsukor Kenyérnek színét sem látuk egy szóval sem marha hus, se sódar sem szalona két hétig ugy koplaltunk az vadon hegyek közt mert odáig vasut még nem létezik hogy élelmet vihethének mert amikor az vasuti gőzösnél leszálunk, még per gyaqog kelet 10 napig menni odáig Az bagazsiánkat pedig szekéren hozták utánunk és az élelmet De hogy azt kilátuk hogy az munka erős Az fizetés kevés nints rendes élelmünk Város közelebre nints két vagy 300 mértföldre így ösze áltunk tsapatonként és szöktünk amere lehet mert igaz hogy minden ember bele került az kompániának 30 talérba Az oda való szállítás. ezt még le nem dolgoztuk ezért nem lehet könnyen távozni de bizony az let a vers vége ha máskép nem lehet megynk Brakhiummal enek leni kelet

Es mégis történt februar elsőjén hogy csapatokba osztotuk fel magunkat és utnak indultunk hanem ezt hamar észreveték utánunk rohant a sok lovas négerség és visza téríteni akartak De mivel azt láták nem akarunk engedelmekedni Revorverhez nyultak és ránk tszeloztak de bizony mink nem reteráltunk mert nálunk is minden másodiknál töltve volt az revolver, de azért sikerült nekik 100 Sáros megyei tótokat visza hajtani mi köztünk volt 20 porosz német is node mondhatom bátor emberek, tehát így kelett nekünk tévutakon 3 egész hónapig tébolyogni Kanada és Kanszasz nevü tartományba délamerika széléig Amerika folyó partjára onét okal módal visza térni kiseb tsapatokba most már Penszilvaniába vagyok 2 hete Belle fontba Czintre Contre innét irtam az leányomnak Nevyorkba Anának, . . .

Kérem szépen Tisztelendő ur ere ne tessék irni még mást nem irok Kivánok levelem felBontásánál Ezer jó egészséget szeretett egész családjának kitsitől nagyig most tisztelem Pap komát és minden jó akaróimat.

G. J.

Hirek a nagyvilágból.

Dom Luiz, portugál király, a mi királyunkat I. Ferencz József Öfelségét az 5. portugáliai gyalogezred tulajdonosává nevezte ki.

A borkii katasztrófában elég súlyosan megsebesült cárnének kezefeje már meggyógyult ugyan, de a szerencsétlenség oly mély hatással volt reá, hogy orvosai most kedély-betegségtől féltik, azért szórakozást ajánlottak neki.

A török nagyszultán II. Abdul Hamid, egész váratlanul súlyos betegségbe esett.

Hortenstein V. F. a svájci szövetség-tanács elnöke, meghalt egy amputáció következtében, melyet lábán végeztek.

A müncheni magyar-egyesület fenállásának második évfordulóját f. hó 25-én ünnepelte meg. Az ennek öröme rendezett mulatságon hét nemzetiség vett részt: magyar, osztrák, bajor, lengyel, olasz, cseh és francia. E multság a magyar-egyesület pénztárát csinos összeggel gazdagította.

jellemzi. Mintha valamennyi előbb egy »korrektor« kezén menne át, mielőtt nyomtatják . . . csak nálunk van az, hogy hírlapjainkban, sőt könyveinkben is minden lépten-nyomon akadunk hol helyesirásai, hol szófűzési, hol egyéb valóságos hibákra, mintha épen a mi nyelvünk nem érdemelné meg, hogy gondot fordítsunk reá, hogy beszédben és írásban helyesen kezeljük. Más nemzeteknél a műveltség a-b-c-je, hogy ugy mondjam az, hogy az illető anyanyelvét, az ország nyelvét jól beszélje, vagy legalább is igen jól írja; és én nálunk is az igazi műveltség elengedhetetlen kívánalmának tartom ezt.

Ha végezetül azt várják tőlem t. hölgyeim és uraim, hogy majd tanulmányozás végett valamely magyar nyelvtant adok kezökbe — család-nak. Hiszen én sem könyvből meritim észrevételeimet, de nyelvérzékemből; azon hallásból, a mely olyan érzékkel bír a nyelvre nézve, mint igen sokaké t. hallgatóim közt a zenére nézve. Ezt, a kinek nincs, megszerezni ugyan bajos, de fentartani, fejleszteni igen is lehet; és erre nézve mégis leszek bátor egy kis tanácscsal szolgálni.

A római nagy költő; Horatius, a költészet-ről (de arte poetica) irt művében azt tanácsolá akkori fiatal írótsársainak:

. . . . Vos exemplaria graeca
Nocturna versate manu, versate diurna.*

(Forgassátok éjjel-nappal a görög remek-műveket)

Hát én hasonló és mégis ellenkező tanács-csal óhajtok szolgálni. Ő az akkori fiatal íróknál bizonyosan a műzslésben látott fogyatkozást és ajánlá nekik, hogy a görög remekműveket mint példányképeket éjjel-nappal forgassák: én pedig épen nem az idegen, de az 1848 előtti hazai íróinkat ajánlom; ne olvassuk a gyárilag fordított német, angol, francia regényeket, de olvassuk saját íróinkat Kazinczy és Berzsenyitől kezdve, a Kisfaludyakon, Vörösmartyn, Aranyon, Petőfin folytatva, olvassuk figyelmesen, s az élvezet, a melyet belőlük meritünk, nyelvérzékünket is megedzi.

Hírek az országból.

Öfelsége, a király, osztrák-császárságának negyvenedik évfordulóját e mai napon Miramárban ünnepli meg szűk családi körben. Erzsébet királyné Görögországból tegnap érkezett Miramárba, a király tegnapelőtt. A király és királyasszony dec. 5-ig maradnak a tengerparti kastélyban. Öfelsége ez évforduló alkalmából mindennemű ünnepeket mellőztetni kívánt.

Kossuth Lajos, hazánk nagy fia, már hosszabb idő óta makacs szembajban szenved, ami miatt minden szellemi munkálkodástól örízkednie kellett. Örömmel értesülünk, hogy az orvosi tilalomnak ma-holnap vége szakad.

A fővárosban lévő korcsmák száma, *Wekerle* pénzügyminiszeri államtitkár előadása szerint 4800-ra rug!

Különlék.

(Személyi hírek) *Desewffy Sándor*, kassai kanonok, a ma egyhete megejtett választás alkalmával Kassa város törvényhatósági bizottságába tagul választott. — A parnói óvónői állomás *Bella Emma* okleveles óvónőnek adományozott. — *Zelenka Pál*, főesperes Miskolcra e napokban Újhelybe is ellátogatott az ág. hitvallású főkegyház vagyoni ügyeinek megvizsgálása végett. Tiszteletére hívei zárt-körü bankettet rendeztek a „Magyar Király” szállóban.

(A felolvasó teremből.) Ma egyhete délután újra szünőt megelt a vármegyei háza nagyterme hallgatósággal. A nagyközönség egyrésze a melléktermekbe szorult, más része meg a karzatot foglalta el. Dr. *Ligety József* a fogakról és azok ápolásáról tartott népszerű előadást. A szűz-felolvasást, mely takaros rövidséggel is sok hasznos tudnivalót foglalt magában, élénken megtapsolták. (Lapunk jövőheti száma közölni fogja.) — A másik felolvasó *Matolai Etele* alispán volt, aki a hallgatóság élénk tetszésnyilvánításai közben ezt a fogas kérdést taglalta: „Uraim! Nem tudunk magyarul!” (Révay talán ma így mondaná: *magyarán!* Szerk.) s mindjárt az első hallásra oly emberül öldöste rakásra a magyarnyelv emlíni kövérré hizott germánokat, hogy nyelvtisztító munkájáért, Szarvas Gáborra mondom, minden ép érzékű magyar ember tapsaira lett érdemes. A szépen előadott felolvasásnak, lapunk útján, igen széles körben lesz kelete — bár tisztelettel megjegyezzük, hogy az idegen szónak magyaros kiírása ellen tett észrevételeit a „Zemplén” részéről kázus bellinek vettük s a „pennamozgósítási parancsot” már ki is adtuk.

(Meghívás felolvasásra) A zempléni vármegyei orvosgyógyászati egyesület legközelebbi felolvasásának határnapja: dec. hó 9-ére tüzetett ki. Felolvasnak: 1. *Kun Pál* — az orvosi tudományok befolyása a köznevelésre. 2. *Karsa Ferenc* — 1848/9-iki visszaemlékezéseimből: a kassai szomorú végű és a tarcal-keresztúri dicsőséges csatákról. A felolvasás helyisége s időpontja: a vármegyei háza nagyterme, d. u. 5 óra. Személyre szóló meghívók nem küldetnek szét.

(A népszerű felolvasások sorrendje) A dec. 9-re hirdett felolvasó alkalmon kívül, kriszkindlire, december 23-án még egy felolvasás lesz dr. *Ferenczy Elekkel* (Az állatok szellemi tehetségeiről) és *Reviczky Pállal* (A nőkről a társadalomban). Újévi ajándékul 1889. jan. 6. felolvasnak: 1. Dr. *Raisz Gedeon* (A társadalom küzdelme az alkoholizmus ellen). 2. *Ullrich Vilmos* (Egy házi szerről). Jan. hó 20. szólni fognak: 1. Dr. *Hornyay Béla* (A kedélyről). 2. *Paszlavszky Sándor* (Három zempléni költőről) Mindezekből láthatni, hogy szellemi életünket az elunottságtól jó ideig nincs ok féltetni.

(N. Mihály jubileuma.) Öfelsége a király császári trónralépésének ma van a 40-ik évfordulónapja. Ez alkalomból a n.-mihályi r. kath. templomban »Te Deum« utána énekes mise fog tartatni. Este a várost kivilágítják.

(Főúri vadászat.) S. Patakról tudósítják lapunkat, hogy nov. hó 28- és 29-én a Rákóczi-féle ősi várkastélyban hg. *Windischgrätz Lajos* tábornagynak vadászatra meghívott vendégeiül fényes főúri társaság vett szállást. Ott voltak Szabolcsból a gf. *Dessewffyek*, Szatmárból a br. *Vécseyek*, továbbá *Potoczky gf.* Galiciából, s még öt lengyel-magnás a krakkói lovassági parancsnokkal. Részt vett e vadászatban az ott helyben állomásozó huszárság tisztikara is. A hercegnek Hotyka mellett lévő vadász-kertjében ez alkalommal vaddisznókra puskáztak. Terítékre került nyolc db vadszertés, 4 db súlyosan megsebezve elmenekült. Ez idén még 42 vaddisznón készülnek végrehajtani a halálos szentenciát. Nov. 29-én este 8 órakor lukullusi ebéd volt a s.-pataki kastélyban, hová ez alkalomra a vadásztársaságon kívül hivatalosok voltak: *Dókus Gyula j. főszolgabíró*, *Dr. Kun Zoltán orvos* és *Szekerák Kálmán s.-pataki r. k. lelkész*. A jó kedvvel mulató társaság csak éjfélután 1 órakor tért nyugalomra.

(A legifjabb *Andrássy gf.* lakomája.) Lapunk mult számában megemlékeztünk *Andrássy Manó gf.*

nagyapai örömről, hogy t. i. egyetlen fiának, Géza gfnak, néhány nap előtt fiórköze született. Az újszülött a kereszttségben *Károly, Emánuel, Albrecht, Vilmos, Mária, Veneránd* nevet nyert. A nagyapai határtalan öröm, írja tudósítónk, átragadt a gróf vécei kastélyának lakóira is, kik nov. 24-én ünnepies keresztelő-lakomát rendeztek. A vécei házi ur — gf. *Hoyos Sándorhoz*, hivatalosok voltak: az *Andrássy-triász* (*Gyula, Manó és Aladár grófok*) a gazdatisztek családotul, és a patronátus alatt lévő egyházak lelkészein kívül a vármegye notabilitásai, s egyáltalában a grófi háznak számos tisztelői és barátai. A pompás ebéd alatt számtalan s szebbnél szebb pohárköszöntőt mondtak. Nagyhatást keltő volt a *Viezsmány főjegyző, Spllenberg József* uradalmi ügyész és *Fesztóry József* vécei g. k. lelkész felköszöntője, kik lelkesen éltették az újszülöttet, mint az ősi erényeknek nagyreményű örökösét. *Farkas Miklós* vásárhelyi gk. lelkész pedig sikerült tréfás alkalmi költeményt olvasott fel, melynek hatása alatt még a hölgyek is segítettek a férfiaknak, akik pedig itták a pompás pezsgőt, mint a vizet. A közel 100 főre menő vendégkoszoru hat teremben volt elhelyezkedve s az ebéd vége felé mindenütt csak ez a kiáltás volt hallható: éljen a legifjabb gf. *Andrássy!* Este a fiatalos tánca perdült, s kitartóan járta világos reggelig.

(Thaly Kálmán) országgyűlési képviselő, a Thokoly- és Rákóczi-korszak történelmének legkiválóbb művelője a »Zemplén« 1889. naptárából neki felajánlott tiszteletpéldányt örömmel fogadván, ez alkalomból főmunkatársunkhoz, mint az említett naptár szerkesztőjéhez igen becses levelet intézett. E levélből a II. Rákóczi *Ferenc bujdosása* c. naptári cikkre vonatkozó történelmi becsű részletet köztudomás végett ide igtatjuk: „A... Rákóczi bujdosásáról szóló cikket örömmel olvastam. Lelkesen és jól van írva másként, csak az az egy hiba benne, midőn az elején mondatik, hogy 1711-ben a kurucok Majténynál a fegyvert letették... Nem volt az fegyver letétel. Mind onnét, mind Kassáról, Munkácsról, Ungvárról stb. a békekötés kihirdetése esküvételét és »Téged Isten dicséretünk« után fegyveresen, paripásan, teljes folszereléssel, szabadságlevelleikkel kezeikben indult meg kiki szülőföldre, birtokára vagy aki akart Lengyelországba a fejedelem után. Nem volt az olyan világosi-féle kapituláció. Annyira a kurucok ügye még 1711-ben sem jutott! Csak a zászlókat tüzték le a földbe a hadakozás megszűntének jeléül s ott hagyták. Pálfiynak csak egy század dragonyos kísérettel volt szabad jelen lennie. Ez ki volt kötve s hogy a német sereg távol maradjon... Egyszer mind örömmel jelentjük t. olvasóinknak, hogy a kitűnő tudós lapunknak szellemileg leendő támogatását szívesen megígérte.

(Ádvent.) Ma kezdődött meg az ádvent, a karácsony megelőző négyheti ciklus, amikor Újhelyben is naponként reggeli 6 órakor a r. kath. templomban róráték tartatnak. A teológia szerint az ádvent 4 vasárnapja arra emlékeztet, hogy a Megváltó 4000 év mulva jelent meg a világoteremtése után. Tagadhatatlan, hogy az ádventi időszaknak mély érzélem szolgál alapul. Amint egykoron az emberiség elkészült a személyes Krisztus hívővetelére, úgy kell az utódoknak a gondolathoz élven és lélekben az Úr újjászületésére méltóan előkészülniök. Az évszak, mely a legrövidebb napokat tartalmazza, hogy egyuttal Krisztus születésével a napfordulat is beálljon, külsőleg teljesen megfelelő az érzelmeteljes hangulatnak. »A.K.K.«

(A magyarosító egyesület perselyei.) Nemzetiségi, művelődési, a kisdetek egészsége s életfentartása tekintetéből oly nagy, fontos szerepet játszó óvodai intézetek megkedveltetése s létesítése körül nagy buzgósággal fáradozik a magyar nyelvet és népnevelést Zempléni vármegyében terjesztő egyesület. A feladat, melynek megoldására vállalkozott, igen nagy. Meg van azonban győződve, hogy működése rendkívül megkönnyítették s célja megvalósításához sokkal közelebb álland, ha a társadalom művelt osztályának egy erkölcsi, valamint anyagi támogatására számíthat. E meggyőződés vezette gróf *Andrássy Tivadart* a m. ny. és n. n. Z. v. t. e. buzgó elnökét, még f. évi febr. hó 27-én tartott választmányi ülésen azon javaslatlételre, mely szerint az egyesület, más hasonló egyesületek példájára, csekély alaptőkéjét perselyek elhelyezése által növelni igyekezzék. Ajánlata elfogadtatott s a választmány, mely ezt az ügyet legutóbbi ülésén is tárgyalta s abban állapodott meg, hogy Zempléni vármegye nemeslelkű, hazafias, szép, jó s nemesért mindig lelkesedni tudó férfi, de kiválóan hölgy tagjait a gyűjtés céljából készített perselyek elfogadására felkéri. Ily értelemben hozott határozatok küldettek szét a gyűjtésre felkérendő egyének megnevezésével a vidéki körök elnökeihez további eljárás végett. Nemes s hazafias célra áldozandó krajcárokról van itt szó, e krajcárok a haza szent érdekét lesznek hivatva szolgálni, gyümölcsözésük a hazafias érzés s a magyarosodás terjesztésében leli kifejezését. Igen óhajtható tehát, hogy az ily perselyek elfogadására a jelentkezők száma nagy legyen, hogy e perselyek vármegyénk úgy előkelő, valamint szegényebb állású s rangu lakosainak asztalait díszítsék s kifejezői legyenek a nem-

zeti népnevelés s magyarosodás szent programjának. Dr. H.

(Halálozás) *Nyomárkay Józsefné*, szül. *Fridvaldszky Honor f. hó 26-án*, életének 60-ik évében, rövid rossullét után elhunyt. Temetése szerdán d. u. ment végbe a *Nyomárkay család* nagyszámú tisztelőinek s népes halotti gyülekezet jelenlétében. Nyugodjék békével! — Egy jó hazafi és buzgó papot kísért örök nyugalomra mult hó 25-én d. u. a kassai egyházmegye tokaji kerületének majdnem összes papsága, Ft. *Horváth Imre c. kanonok* hamvait adták át az anyaföldnek. Az istenben boldogult, Szerencs városának volt szülőtte és 35 évén át buzgó lelkipásztor. Mult hónap 23-án, életkorának 73-ik, áldozó papságának 50-ik évében adta vissza lelkét teremtőjének. A fenkölt gondolkodása, istenért s hazáért lángoló, Jézus szíve szerint való papi szellemről és hü hazafiságról tanuskodik egész élettörténetén kívül végrendelete is, mely szerint csaknem összes vagyonát a szerencsi szegények házána hagyományozta. Aki egész életében a szegények viszálytalója volt, még holta után is az akart maradni, aki mint ő élt, minden jóknak emlékezetére érdemes. Legyen békés nyugalma. Az ur angyalai virasszanak hosszú álma felett!

(A tegnap esti koncert) egy erkölcsi, mint anyagi tekintetben igen fényes eredménnyel végződött. A falrengető tapsoktól, miket *Thomán zongoraművész* és a kassai művészek, a mi kedves műkedvelőinkkel egyetemben arattak, szinte féltették a vármegye házána vén nagytermét. Az orvosok ma tapstól feldagadt tenyereket gyógyítanak. A fényes est sikeréről jövő számunkban részletesen szólnak.

(Jótekonyság ünnepe.) A s.-a.-ujhelyi szegény izraelita iskolázó gyermekek felsegítő egyesület ez évi ruhakiosztási ténykedését, az izraelita hitközség elemi iskolájának nagytermében ma délután 2 órakor teljesíti. Óhajtható, hogy az emberszeretet eme lélekemelő s a keresztény társadalom előtt még jóformán nem is ösmert ténykedésnek mennél több szemlélője s lelkes követője telnek ki a keresztény vallás felekezetekhez tartozókból.

(A »Zemplén« feketetáblája.) Az árvaszéki tanácsterem boltozata beomlással fenyeget, a panaszos kiskorúak veszélyben forognak; az első aljegyző hivatalos szobájában a kályha füstöl, a fali óra elállott, Kérdjük a vármegye érélyes főszámvevőjét van ezekről tudomása? és ha igen, hajlandó-e a saját ajtója előtt is seperi. Egy bizottsági tag. — *András napja* november 29-nek estéje nemcsak a szerencsés, hasznos és nem hasznos *Andrássy örömmünnepe*: várva-várja már ezt a falu leány- és legényserege is. Öntik az ólmot, amelynek fantasztikus figuráiból kitalálják aztán hogy *huszár* a jövendőbeli, sok szerencse, szomorúság, levél áll a házhoz és kitalálnak még sok minden jót s rosztat. Vagy pedig főzik a nevekkel beirt papirgaluskát, melyek közül az elsőnek felbugygyanóra írott név biztosan a jövendőbeli férj vagy feleség neve. A pajzánabb leányok nem elégednek meg az ablakok bemeszelésével, hanem kukorica, borsó ablakba szórásával ijesztgetik a már kifortt jóféle cankó mellett mulatgató öregeket. Nálunk Újhelyben e hagyományos ártatlanságok lassan-lassan tétvesztenek, hisz' mi már »városiak« vagyunk; legfeljebb is az ablakokat fenik be »hagyományosan« mésszel s egyéb kimondhatatlanságokkal. De most ez egyszer legyünk mindezekért elnézők: hiszen »M. András« bácsiék is névestéjükét ülték. — A *Höbele-Balázs-árka* mégsem az. Rendelgetése és célja, hogy a nagy köhid keleti végénél baljóslatunak talált beiszapolást okkal-móddal megszüntesse. Mult-kori felszólalásunk célját nem tévesztette, mert a régen megkezdett s talán régen el is feledett árok folytatásán most serényül dolgoznak. — A papsor gyalogjárójának alsó részén, a *Vadászi-féle ház* szögleténél olyan »nyekkenő« hely van, már hónapok óta, amit egy-két kosár kavicscsal, addig is, amíg az tervszerűen elenyésztetnék, meg lehetne szüntetni! Ugyancsak a gyalogjárónak a felső végén már hetek óta éktelenkedik egy kidölt kerítés, melynek udvaráról a szemétdomb készül a gyalogjáró helyre kísétálni. E közforgalmi bajok gyógyítását várjuk. — A r. k. toronyóra mutatója egyszerű tetrorád-, máskor meg kocoggrád lépésekkel halad, mint akár a részeg ember. Megrendszabályozása 11,000 lélek nevében alázatosan kéretik.

(A törvényszékről.) *Fedor Ferenc* erdő-horvátii lakost, volt Tolcsva városi rendőrt, a kir. törvényszék a nov. 22-én megtartott végtárgyaláson hivatalos hatalommal való visszaélés s könnyű testi sértés vétsége miatt három havi fogaúra s 5 ft pénzbüntetésre ítélte. Ugyanekkor *Bugyi Mihály* tolcsvai lakost hatóság elleni erőszak bűntette és súlyos testi sértés vétsége miatt hat havi börtönnel s 5 ft pénzbüntetéssel sújtotta. A nov. hó 28-án tartott végtárgyaláson *Sürger György* vásáros-naményi lakost a f. é. május 8-án egy lakadalomban részegen elkövetett véres garázdalkodása miatt, három rendbeli súlyos testi sértés bűntette, s egy könnyű testi sértés vétsége miatt harmadfél évi börtönrre és 5 ft pénzbüntetésre ítélte. A nov. 29-én tartott végtárgyaláson *Pál Péter s.-pataki lakost*, ki *Moszkáj Györgynét* saját házában durván megtámadta és szidalmazta becsületsértés

vétsége és magának megsértése miatt két havi fogháza és 5 ft pénzbüntetésre ítélte.

(Városi ügyek.) S.-a.-Ujhely város képviselő-testülete november 10-én rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlésen a város főbírája bejelentette, hogy az ő kasszinó egyik termékének kiparkettirozása az alap padozatra felhasznált anyag és munkán kívül 194 ft 67 kr kába került; a jelen tés tudomásul vétetvén, a városi mérnök által felülvizsgált számla az előbbi összegben utalványoztatott. Olvastatott szepes-olaszai illetőségű Weisz Károly hentes és korcsmárosnak letelepedési engedély kiadása tárgyában beadott kérvénye; folyamodó kérelmének a kérvényéhez csatolt bizonyítvány alapján helye lévén, részére a kért letelepedési engedély az 1886. évi XXII. t. c. 9. § a értelmében, az ugyanazon törvénycikk 10. §-ában foglaltak fentartásával, megadott. Az ujonnan épített tűzoltó őrtanyára éjjeli szolgálatra két ló kirendeltetett. És végül olvastatott a helyben állomásozó m. kir. 10-ik honvéd gyalog felvédandár 3 ik zászlóalj parancsnokságának, f. é. 1363. sz. a. a nmélt. m. kir. honvédelmi ministerium által tervezett keretszaporítás behozatala következtén a laktanya kibővítése, illetőleg új férőhelyiségek építése tárgyában kelt átirata; ezen átirat folytán kijelentette a képviselőtestület, hogy ugy a laktanya kibővítésének mint az építkezés idejében a legénység elhelyezésének eszközését elvileg már ez alkalommal elfogadja; hogy azonban a város közönségének jogai a beszállásolási törvény értelmében biztosítva legyenek, feliratilag felkéretni határozatott a nagyméltóságú honvédelmi m. kir. ministerium, hogy az igényelt férőhelyiségek átengedése iránti szerződést a város közönségével megkötöni, továbbá, hogy a szükségesnek mutatkozó építkezésekre vonatkozó terveket és költségvetést saját szakközvegyével mielőbb elkészíttetni, és végül miután a város közönségének hitele az eddigelő eszközölt építkezések által már meg van támadva, az építkezéshez szükségelt összeget, az építendő férőhelyiségekre lakbérössztályozás szerint eső évi bérösszegekből leendő levonás mellett a katonai kincstár által előlegeztetni méltóztatassék. — y.

(Strakoscsi tanár) drámai előadó, ki Ófelsége a király és királyné Mária Valéria főhercegnő, Lipót bajor herceg és Gizella hercegné előtt Ischlben drámai előadást tartott, f. é. december hó 15-én, szombaton tartja felolvasó estjét a vármegyeháza nagytermében. Helyárak: I-ső hely 1 ft 20 kr., II-ik hely 1 ft, állóhely és karzat 50 kr. Programok az előadás napján fognak díjmentesen szétosztani. Jegyek előre válthatók: Szentgyörgyi Vilmos ur kereskedésében. A tiszta jövedelem 1/4-ed része a helyben létesítendő árvaház javára fordítatik.

(Vonalmegnyitás) A szerencs-legenye mihalyyi vonal részen lerakott második sín-párnák rendőri és műszaki bejárása mult hétfőn történt meg Kövy főfelügyelő jelenlétében, A próbavonat órákint 70 kilométernyi gyorsasággal haladott. Miután legcsekélyebb fenakadás sem fordult elő, a vonal átvétetett s a közforgalomnak átadott.

(A táljai rabbi) c. lapunknak 47-ik számában foglalt közlemény nem *Vedres Lipót* táljai néptanítótól származott. A »felháborodott kedélyek« tehát ez irányban nyugodtak lehetnek.

(Beszüntetett sajtóper.) Lapunknak f. évi 32. számában hírül adtuk, hogy a »Zemplén« 14. számában foglalt nyilttéri közlemény megtorlása végett N. L. s. pataki lakos sajtóper indított K. S. ujhelyi lakos ellen. A kassai kir. törvényszék, mint sajtóbíróság 6988/88. Bf. számú határozatával magánvádlót elutasította, mert a magánvádló indítványa az inkriminált közlemény megjelenésétől számított három hó múlva s így nyilván *elkésztetlen* terjesztetett elő.

(A bodrogközi ált tanítói kör) mult hó 22-én Dámócson tartotta őszi közgyűlést, melyen a betegek kivételével a körnek minden tagja megjelent. Az elnök, *Lukács István* tanító, megnyitó beszédében megemlékezett néh. Trefort Ágostonnak halhatatlan érdemeiről. *Volócsák Miklós*, dámóczi tanító »a polgári jogok és kötelességek ösmertetéséről« tartott köztetszéssel fogadott mintataniást. Aztán egyebek közt határozatba ment az is, hogy ezental a gyűléseket mindig K.-Helmecen fogják megtartani.

(Akasztófa virága.) Nov. 25-én reggeli hét órakor utonálló rablás büntetést követte el a csörgői uton ifj. *Bodnár András*, legutóbb a hg. Windischgrätz s.-a.-ujhelyi tanyáján béresi minőségben alkalmazott csavargó 20 éves paraszt legény. *Velkoni Mária*, Homonnáról való napszámos asszony, hg. Windischgrätz tanyáján a cséplőgép körül nyert alkalmazást. Szerény napi béréből nagy önmegtagadás árán összekuporgatott 48 ft 91 krt. Elmet, szállást id. Bodnár Jánosnál vett, aki a tanyán öreg-béreskedik. Ifj. Bodnár János szeme láttára nem egyszer összeszámlálhatta megbőjtölt garasait, amikor Bodnár János mondogatni szokta a peckásnak (füttőnek) milyen jó helye lenne annak a »szép summának« az ő lajbija zsebében. Az említett napon, mikor Velkoni Mária, már végkép bucsut vett az öreg Bodnáréktól, János az utszéli bokrok közt ráesett s arra haladó áldozatát dúvad módjára megtámadta. A halálra íjedt asz-

szonynyal hamarosan elbánt. Torkon ragadta azután párszor ökölrel fejen ütötte, s mikor a szétrensen asszony eszméletlen állapotba jutott, a szoknyájába varrt pénzt zsebestül együtt elrabolta. Velkoni Mária elalélt állapotából felocsudva, vizszament Bodnárékhöz s mivel ott beszédére nem sokat adtak, bejött Ujhelybe, s itten nagy zokogás között elbeszélte szerencsétlenségét, S. I. szolgabírónak, ki is a nyomozatot oly ügyesen vezette, hogy a rablóra már másnap, itten Ujhelyben, a hol a szeretőjénél döszölt, rátehetette kezét a rendőrség. Ifj. Bodnár János bűnös cselekedetéről töredelmes vallomást tett. Az elrabolt pénzből 11 ft 08 kr még meg került, a hiányzó pénz egy részén ruházati cikkeket vásárolt, más részét torkaraköltötte el. Átadatott a kir. törvényszéknek.

(Fédervájsz-bál a Beszkidek alatt.) Ily cim alatt egy jóízű közlemény érkezett hozzánk, melynek közléséről azonban tárgyalhatatlan miatt sajnálattal lekellett mondanunk. A cim magyarázatul fölemlítjük, hogy a Beszkidek alatt Szinna község értendő, ahol Katalin-estjén az iskola alapgyarapítására, az apróbb bajokat leszámítva, igen jól sikerült és szépen látogatott táncmulatságot rendeztek. Egy volt az apró bajok közül az is, hogy a báli terem kivikszolását valami Schneberger nevezetű szakértőre bízták, aki (foglalkozására nézve cipész lévén) ugy okoskodott, hogyha a fédervájsz jó a cipőbe, jónak kell lenni a cipő talpa alá is, tehát az egész tánctermet avval hintette be, de jól vastagon. Ebből aztán az következett, hogy mikor a párok tüzes táncra perdültek, pár perc múlva ugy festettek, mintha molnárlegények s örlőasszonyok járnának a boszorkánytáncot — gőzerővel. De azért a fédervájsz-felhő eloszlása és a palló felmosása után táncoltak viradatig sőt egy töredék, napfogyatkozást konstaltalva, csak másnap 9-kor tért pihenésre.

(Cz.-Hosszumező — kontra Csértész.) Csértész felvidéki község tudvalevőleg kereken kijelentette, hogy neki nem kell kisdédóvó iskola, ha mindjárt ingyen adják is. Most egy másik felvidéki községről van szó, melytől hazafias gondolkodás tekintetében Csértész annyira van, mint Makó Jeruzsálemtől. Nevezetesen Cziróka-Hosszumezőről nekünk a következőket jelentik: A szinni járásba kebelezett Cziróka-Hosszumező község képviselő testülete f. é. nov. 23-án *egyhangulag*, s a legnagyobb örömmel nemcsak beleegyezését adta abba, hogy községükben óvóiskola álltassék, hanem egyszersmint kötelezte magát, hogy annak létesítése- és felszereléséhez minden tőle kitelhető anyagi áldozattal is járulni kész. A fentit napon ugyanis a szinni járás főszolgabírája *Kossuth Elek*, ki már rövid ittléte alatt is erélye, hivatalos pontossága, igazságos érzülete s fáradhatatlan buzgalma által járásának tisztelétét, szeretetét és bizalmát teljes mértékben kivívni szerencsés volt, Cz.-Hosszumező községnek értelmesen gondolkodó képviselőtestületét gyűlésre hívta össze. E sorok írója személye en volt szerencsés tapasztalni s teljes örömmel hallani azt, hogy e község képviselőtestülete a főszolgabírónak szép előterjesztésére oda nyilatkozott, hogy a legnagyobb örömmel adja beleegyezését egy óvóiskola felállításához nemcsak, hanem e célra átadja nem régiben felállított köépületét, mely egy nagyteremből és lakószobából áll; továbbá az épületnek célszerű összes berendezési költségeit magára vállalja, s végül hogy évenként a szükségletek fedezésére 100 ftot felajánl, s ez összeget községi adójából fogja megfizetni. A mennyiben pedig e derék község nagybirtokosa *Szentkirályi Albert* képviselő, már előbb megígérte, hogy e hazafias, a magyarosítást hathatósan előmozdító célra, tehetségéhez mérten mindent szívesen áldoz: teljes a reménység a jövő iránt s nagy örömmel jelenthető, hogy végre a szinni járásban is lesz egy község mely a magyarnyelvet és népnevelést Zemplén vármegyében terjesztő egyesület pártfogása alatt szép virágzásnak örvendő a járás többi községeire nézve is jóhatással lesz.

(Gör. kath. lelkész kerestetik Amerikába) A nagy számmal kivándorolt g. katolikusok, írja a *Bereg* folyamodtak a munkácsi püspökhöz. Folyamodásukban sürgősen papot kérnek, s uti költségül mellékeltek 300 ftot. A leendő papnak 50 dollár (125 ft) havi fizetést kötnék ki és a legszebb jövővel kecsegtetik. A folyamodásban *Ihnáthó Emil* gálszécsi lelkész kiküldetését kéri. A püspöki kormány nevezettet nyilatkozatra hivta föl.

(A kályha és a lámpa.*) Különös gondozást igényel a kályha és a lámpa. Ki csak teheti, cserépkályhát tartson a gyermekszobában s ha csak lehetséges, fával fűtsünk. A vaskályhák egyenlőtlen meleget idéznek elő és a közsén ártalmas port. A petróleum-lámpa nagy jótétémény, de éji lámpának nem ajánlandó, mert sok levegőt emészt fel. Ilyen lámpa beteg gyermek szobájában — és ep itt alkalmaztatik legtöbbnyire — rendszeren nyugtalan éjt okoz a betegnek. Jegyezzük meg továbbá, hogy a tűz és világosság célszerűtlen kezelése által nem csak megrontjuk a

*) Hosszu élet, című Budapesten megjelenő heti lapból, mely bár ne hiányoznék egy művelt magyar család a-z-taláról sem. Szerk.

levegőt, de meg is mérgezhethük. A széngőz, mely a kályha-szelep gyors lezárása által áll elő, vagy egy kifújt gyertya, melynek kóciát sokáig hagyjuk füstölni, renkivüli mérges gázt tartalmaz. Erre szolgáljon példának a következő eset: egy anya kényszertive volt a házat rövid időre elhagyni, és két kicsinyét — igen kedves gyermekek, kik közül az öregebbik négy, a fiatalabbik egy éves volt, felügyelet nélkül otthon hagyta; miután az öregebbik fia szeretet a szénnel játszott, azért is — ne hogy bemocskolja magát — anyja elmenetele előtt a nedves szénnel telt széntartót a forró kályhára tette, nem gondolva meg mily veszedelmet hoz a szegény kicsikére. Midőn aztán egy fél óra múlva hazatért, a szoba telve volt sűrű széngőzzel, a két gyermek pedig alétan feküdt a földön. Az öregebbiket csak több órai fárasztó kísérlet után sikerült életre hozni, a kisebbik azonban minden kísérlet dacára meghalt. Ezen eset egy munkás családnál adta elő magát.

GRUBER VICTA

S.-A.-UJHELY

SZIKSZAY KÁROLY

LŐCSE

JEGYESEK.

Irodalom.

A magyarországi kegyes tanítórend névtára az 1887/88-ik tanévre megjelent s annak egy példány a szerkesztőségünkhöz is beküldetett. Az ország fővárosában s a vidéknek 23 népesebb városában, majdnem mindenütt a középiskolai ifjuság oktatásával foglalkozó ezen hazafias rend tagjainak létszáma: 350. Közülük a rend anyagi és szellemi ügyeinek középponti vezetésével foglalkozik 12 egyén. Erdemesült s nyugalmat élvező tanár 31. Beteges: 5. Munkás szolgálatot végez a közoktatás terén 197 tanár (ezek közül 154 rendes-, 35 helyettes tanár, 19 tudor), a budapesti és kolozsvári tud. egyetemeken, ugyszintén a rendnek hittudományi és nevelő intézeteiben jövendő hivatására készülnek 105-en. A rend legidősebbje: *Kardhordó Ambrus*, félszázados bölcsészettudor, a Ferenc József-rend lovagja. szül. 1804. jan. hó 8-án s így életkorának 85-ik évében jár. Az 1887/88-ik iskolai évben a rend vezetése alatt közoktatásban részesült 7548 tanuló ifju. A s.-a.-ujhelyi ház a jövő évben éri meg alapításának s egész vármegyénkre oly áldásos működésének százados évfordulóját!

Nincsen a magyar családoknak olyan gazdag könyvtára melyben annyi szellemi szórakozást találhatna a család minden tagja, mint a mennyit a »Képes Családi Lapok« válogatott közleményei nyujtanak. Nincsen a családi életnek s a gondosan vezetett magyar vendégszerető háznak olyan kérdése, melylyel e lap mellékléte a »Nő a házban« szakavatottan ne foglalkoznék. — A »Képes Családi Lapok« előfizetési ára 6 ft, a házban* című divat-melléklettel együtt egész évre 6 ft, félre 3 ft, negyedévre 1 ft 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapest, Nagy-korona-utca 20. sz.) melyhez az előfizetések legcélszerűbben postautalványon intézendők, kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve szolgál mutatóványaszámokkal. — A legújabb szám következő változatos tartalommal jelent meg: Veszedelmes játék. (Regény folytatás.) Prém Józseftől. — Itt fekszel a sirban. (Költmény.) Kántor Imrétől. — Az állhatatosság. (Elmesztetés.) Brankovics Györgytől. — Virág Lidi. (Falusi történet.) Ivánovics Józseftől. — Aforizmak. — Nagyvárady Máriától. — Melyik az igazabb? (Életkép. Folytatás és vége.) Darab Lajostól. — Magányos fa. (Költmény.) Gensichen F után Solymossy Sándor. — Két esküvő. (Elbeszélés. Folytatás.) Cserniczy Gyulántól. — Kezvesemnek. (Költmény.) Tulcsik Ferenctől. — A gyógyszer használta. (Csevegés.) Carlitól. — A kelleetlen örökség. (Beszély. Folytatás.) Irta Cziesmsen Lajos. Németből fordította: Béka-vári. — Mindenféle. Képeinkhez. — Irodalom. — Művészet. — Színház. — Hymen. — Apróságok. Képeink: A walesi herceg Keszthelyen. — Pszt, jön valaki! — Idill. — Festic-tich Tasziló gróf palotája Keszthelyen. Melléklet: Örvény fölött lebegve. Eredeti regény. 204—220 Kossovics Rezsőtől.

Nyilt-tér.)*

Válasz

azon egyénnek, ki magát »Vogel Bertalan vidéki ágens collegának« jegyzette a »Zemplén« 48. számában és ellenem a nyilttér rovatban egy koholmánytval telve cikket hozott.

Sajtó utján ezen cikkekre nem válaszolnék, ha fáját, tartozkodási helyét ösmerném ezen »Vogel« címűnek, csak sejtethem nemét ezen tollasnak, ökörszem, kakas, varju, vércse vagy más jellegűvel van e dolgom, az clejthetési módját miképp alkalmaztam, a midőn azt sem tudom, ki a koholó és hol a hazája, csak is a nagyérdemű közönségnek van szerencsém igazoláomat előterjeszteni a következőkben:

Az ellenem felhozott vádakban, merő koholmányt, aljas rágalmazást és megvetést érdemlő cselekményt láthat mindenki, aki 20 éven felüli működésemet, mint tanító ösmeri, tudja az egész világ, mily szerényen és becsületesen élek.

A sajtó utján igazságot gyakorolni oly szent ügy és jog, melyhez tisztátalan ember ne nyuljon, a nyilt tér hová beszorult, könnyen vesztő térré válhat reá, mert bírja a közvélemény.

A közvélemény igazságos, nemes érzete nem tür büzhödt, foghagyomás levegőt, a közvélemény

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

bölcs belátása, beható, nem rövidlátó és pápaszemmet nem hord, a közvélemény méltóságos kenyéririgységnek nem ad tápot.

Egy ily szférából eredő, ily tulajdonokkal bíró egyén lehet az, a ki arra törekedett, hogy 8 gyámoltalan gyermekemet, családomat koholmányával tönkre tegye.

Előjáróm elismerése és megelégedése pajzsom, mind ezen nemtelenség ellen s nem rettegtek a közvélemény ítélete elől sem.

Ez védelmem, egyszerű lényem nélküli a sokféle nyelvet, igaz se trint, se zongorát, még cimbalmot sem játszom, közönséges magyar néptanító és becsületes munkás ember vagyok, a ki ösmert tudja, hogy soha sem akartam több lenni, mint a mi vagyok és nem átalom bevallani, hogy nem vagyok több.

Ezzel részemről befejezettnek kijelentem ösmeretlen ellenem piszkos ügyét.

S.-a.-Ujhely, 1888 november 30.

Schön Mór.

Nyilatkozat.

Schön Mór helybeli segédtanító ur utonútfélen azt hirdeti, hogy a „Zemplén“ 48. számában megjelent nyilttéri közleményt én irtam. Ugy látszik, hogy Sch. urat valaki hű bele Balázs módjára rászédte, hogy nevémet *Vogel Bertalan*-ra

változtattam. Valóban *difficile est, satyram non scribere!* Sch. ur menjen a „Zemplén“ tek. szerkesztőségének irodájába, hol saját szemével meggyőződhetik, hogy *Vogel Bertalan* ur nyilttéri cikkének kézírata — nem az én kezem írása. 1875-óta a „Zemplén“ rendes munkatársa vagyok és ennél fogva módomban volna Sch. ur tanítói működéseit vagy ágensi kalandjait a lap *rendes* rovataiban és *névtelenül* — az iskola érdekében fessegetni.

De e dolog sokkal komolyabb, sem hogy mulatni lehetne rajta. Már 18 éve, hogy a helybeli izr. népiskolánál működöm, s azért nem tartom szükségesnek hangsúlyozni, hogy *Vogel Bertalan* ur leplezése én reám is a legkellemetlenebb benyomást tették. Hisz az ily eset azokban, kik a *viszonyokat és az iskolát közelebbről nem ismerik*, az iskola iránt *bizalmatlanságot* is szülhet... Sch. ur tehát hiába szórja reám teljes erővel balga gyanúsításait. Józan észszel bíró ember nem hiszi el mesebeszédét. *)

S.-a.-Ujhely, 1888. nov. 30.

Knopfler Sándor.

*) A fentebbi nyilatkozat kapcsán ezennel kijelentjük, hogy a lapok munkatársának, Knopfler Sándor urnak tudomása sem volt mult heti számunk „Nyilttér“-ében, *Vogel Bertalan* aláírással megjelent cikkéről. Nevezett cikk beküldője *nagyon is létezik*, amennyiben őt *személyesen is ismerjük*. A kiadóhivatal.

Brüsszelben az 1888-ik évi nemzetközi kiállításon arany éremmel kitüntetett gazdag szén-ásvartalmú asztali és gyógyvíz

AGNES
FORRÁS
SAVANYUVÍZE

Trisaltésben kapható az országos forráskönyvben: Ed. skuty L. viz. szállítónál Budapeston, munk. 10. uca gyógy. z. társaság, fűszerkereskedésében. vendéglőkben.

Szerkesztőségi posta.

Az ifjúsági iratok. Nem közölhető. Kéziratát egy hétig megőrizzük.

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH JÓZSEF.

Főmunkatárs: **DONGÓ JY. GÉZA.**

Kiadótulajdonos: **ÖZV. BORUTH ELEMÉRNÉ**

HIRDETÉSEK.

Már megjelent és kiadóhivatalunkban kapható

„ZEMPLÉN NAPTÁRA“

az 1889-ik évre.

Hatodik évfolyam. — Ára 36 kr.

E nagy kelendőségnek örvendő naptár a kalendáriumi részén kívül 72 sűrűen nyomott nagy oktáv-lapra terjed s tartalma következő: 1889. Uj évi hangok. (Beköszöntő vers) E. S.-tól, ügyes rigmusokban. Arcképcsarnokában *Matolai Ettele* alispánnak jól sikerült fénynyomatu arcképével találkozunk, meleg hangu jellemrajz kíséretében. Ezt követi *II. Rákóczi Ferenc fejedelem bujdosása* című becses történeti dolgozat, pompás kivitelű képpel, melynek felirata: *II. Rákóczi Ferenc Rodostón*. A nagy szabadsághős emlékezetének szentelt sorokat Boruth Elemérnek *Borsi — Rodostó* című gyönyörű elégiája koronázza meg. Rendkívül érdekfeszítő történeti elbeszélést irt *Zombori Gedő* ismert novelistánk e címen: *Mikor a király mulat*. Ezután még két kép következik: az e.-bényei fürdő és az imregi kolostor, mely utóbbihoz a szövegét *Petrovics Elek* írta. *Szabó Sándor* és ifj. *Técsi József* csinos kis dalokkal kedveskednek az olvasónak. Az adomák jóízűek és distingváltak. A hasznos tudnivalók aranytanácsokat tartalmaznak. A kvázi hivatalos rész, vagyis a »zemplénvármegyei kalauz« tartalmazza: 1. Zemplénvármegye bizottsági tagjainak legújabb névsorát. 2. A szakbizottságok, küldöttségek és választmányok névsorát. 3. A vármegyei tisztikar, segéd-kezelő és szolgazemélyzet névsorát a szolgálati évek feltüntetésével. 4. A vármegye területén lévő állami hivatalok személyzetét. 5. A tanári és tanítói testületeket. 6. A vármegye területén lévő 451 községnek közigazgatási beosztását, lélekszámát, közs. bírák és jegyzők névsorát a szolgálati idő megjelölésével. 7. Végül emlékeztető táblázatot ad a községi előjárók munkarendjéről. Mindezekből látható, hogy a »Zemplén« naptárának anyaga hangya szorgalommal van összeállítva s magában foglalja mindazt, amire vármegyénk minden intelligens lakosának lépten-nyomon szüksége lehet. E csinos irodalmi portékának ára potom **36 kr.**

A „Zemplén“ kiadóhivatala.

41888. sz

Árverési hirdetemény.

Mely szerint közhírré tétetik, hogy a s pataki Népbank végrehajtató felperes részére Varga Mihály és neje tokaji lakosok alkeres ellen 1000 frt s j. ir. ügyében f. évi október hó 8-ik napján bírósággal lefoglalt ingóságok, u. m.: 2 db ló, 1 db előhasu tinó, gazdasági eszközök, széna, házi butorok és egyéb ingóságok, valamint 250 frt készpénzkövetelés összesen 590 ft értékben **1888. évi december hó 5-ik napján d. e. 9 órakor** alperes Varga Mihály és neje lakásán Tokajban nyilvános árverés útján azonnali készpénzfizetés mellett eladatni fognak.

Kelt Tokajban, 1888. nov. 22-én.

Fekete Zsigmond,
kir. bir. végrehajtó.

Ház-bérbeadás.

A főutcán a 9-ik számú ház emeletén 6 szobából álló lakosztály, melyből 2—3 külön bejáratu szoba albérletbe is kiadható, cseléd-ház, kamara és ahhoz tartozó mellék-helyiségekkel, esetleg istálló és kocsiszínnel **a jövő évi ápril 24-től kiadó.** Bővebb fölvilágosítást nyújt a kiadóhivatal.

Tölgyfaeladási hirdetemény.

A mélt. kassai püspökségi uradalom Zemplénmegyében fekvő **szt. máriai** 845 darab lábbon álló 4441 köbméterre becsült 1889—90. és 1891. évi **erdővágása** **7907 frt 35 kr. összbecsértékben f. évi december 3-án d. e. 10 órakor Borsod-Harsányban** alulírott hivatalos helyiségében, a felsőbb jóváhagyás fenntartása mellett, írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés útján fog eladatni.

A becsár a kikiáltási ár. Az árverelő egyezer forintot bánatpénzül készpénzben letesz; szinte annyi az ajánlatokhoz csatolandó.

Utó- vagy későn beérkezett ajánlatok nem fogadtatnak el. A feltételek alulírottaknál, továbbá Szántó Ferencz erdővédnél Szt.-Márián megtekinthetők.

Borsod-Harsány, 1888. november 18.

Stessel Gyula,
urad. vezetőtiszt.

Ulrich Antal,
2—2 erdőmester.

COGNAC
CZUBA-DUROZIER & CO
FRANCZIA COGNACGYÁR
— PROMONTOR

A vegytani müintézet
(Laboratorium) által megvizsgáltván, francia cognakkal egyenértékűnek és orvosi célokul ajánlatosnak találtatott.

Egyedüli főraktár:
DEUTSCH JÓZSEF FIA
kereskedése,
S.-A.-UJHELYBEN.

6—10

KERESTETIK

egy 10 lóerejű gőzgéphez **malom-szerkezet** egy henger, egy pár parasztra örlő és egy pár olajmagot hántókövel. Kinek ilyet eldnie szándéka van, tudassa velem,

Kiss Károly,
Bély (posta.)

Gazdasági gépraktár.

BEHYNA TESTVÉREK
vas- és fűszerkereskedőknél Sátoralja-Ujhelyt
megrendelhetők többféle színű

márvány és granit
síremlék és asztallemezek
a legolcsóbb áron.

Többféle mintakövek és rajzok megtekinthetők.

Mindenféle ásványvizek.

Szalón, kő és pirszén (coaks)

Czement-raktár.

Jakobovics Armin

az „Első Zempléni honi bútortermék”
tulajdonosa

S. a. Ujhelyt, főtér (Matyasovszky-féle ház)

ajánlja a magas uraságoknak és a n. é. közönségnek, akik bútort
vásárolni szándékoznak és jutányos árak mellett lelkiismeretes ki-
szolgáltatásban akarnak részesülni, 5 teremben nagyszerűen beren-
dezett

bútorgyári telepét

melegítetni és a legcsekélyebb vásárlásnál is meggyőződést sze-
rezni, hogy minden versenyt fölülmuló olcsó árak mellett szilárd
gyártmányt korszerű, izléses kivitelben csakis

Sátoralja-Ujhelyben, ilyenmő egyedül létező

BÚTORTERMEIMBEN

szerezhetik be. Elsőrendű szakiparosaim közreműködésével azon
kellemes helyzetben vagyok, hogy nálam mindennemű kitűnő asz-
talo- és kárpitos-bútorok valamint fantasie- és disz-bútor s leg-
elegánsabban teljesen felszerelt urasági szalón, boudoir, ebédlő- és
fogadótermek részére a most divatozó fanemekben és a legújabb
alakban; nemkülönben szalóngarnitúrák különféle szövetekkel,
diszesen kárpitozva, meglepő választékban és oly különböző
jutányos árak mellett készletben találhatók, hogy bevásárlását
mindenki igényeinek megfelelően teljes megelégedésre a legolcsóbb
gyári árban szerezhetheti be.

Továbbá ajánlom még dúsan felszerelt

tükör- és képraktáramat,

valamint minden nagyságu

koporsóimat,

a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. közönség becses pártfogását és számos látogatást
kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Jakobovics Armin.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni,
hogy 24 év óta fennálló

fűszer- és vegyes kereskedésemet

a téli időnyre erősen ellátva a lehető legolcsóbb árakkal rendeztem
be, s a nálam vett árúk úgy az árak, valamint minőségüket véve,
a háztartásnál nagy megtakarítást hoznak.

Nevezetesebb áruimnak árjegyzéke a következő:

Kávé kiloja 1 frt 60 krtól 2 frtig; különleges fajok 2 frt
20 kr.

Czukor egész süveg	kiloja	44 kr.
„ kimérve	„	46 „
„ koczka	„	47 „
„ liszt	„	47 „
Rizs-kása 1 kilo 16 krtól		36 „ ig.

Lisztek a napi árakban minden fajban.

Szappan szegedi 1 kg, 28 kr. táblába 1 kgr. 26 kr.

Petroleum szalón	„	24 „
„ kernbarna	„	24 „
„ amerikai 1 csillag	„	28 „
„ császár belföldi	„	32 „
„ 3 rózsas amerikai	„	40 „

ugyancsak literenkint 4 krral olcsóbban.

A legjobb minőségű „Apolló-gyertya” 1/2 kilos
csomag 6-os, 8-as — 36 kr.

Ugyanaz bécsi font, 560 grammos 4-es 6.8 a — 42 kr.

Kapható mindenkor saját készítményű patkány- és egerirtó
szerem, nem veszélyes és egészen biztos hatású!

Továbbá ajánlom nagy raktáromat mindenféle bel- és külföldi
rum- és cognakból és ipari célokra engedélyezett
szeszt a legolcsóbb napi áron.

Tisztelettel

Malártsik György.

Eddig még fölülmulhatatlan.

Maager V.-féle

cs. kir. szab. valódi tisztított

CSUKAMÁJOLAJ

Maager Vilmostól, Bécsben.

Az első orvosi autoritások által megvizsgálva, könnyű emészt-
hető hatása végett gyermekek részére is, különösen ajánlható; mint leg-
tisztább, legjobb, legeredettebb és általánosan elismert leghatásosabb
gyógyszer mell- és tüdőbetegség ellen, gümő, sümör, daganatok, hör-
kiütések, mirigybetegség, gyöngeség stb. ellen.

1 üveg sárga olaj 1 frt, 1 üveg fehér olaj 1 frt 50 kr.

Kaphatók a gyári raktárban:

Bécs, III. Bez. Heumarkt Nr. 3.,

valamint valódi minőségben Ausztria-Magyarország gyógyszerüzeteiben és minden nagyobb
fűszerkereskedéseiben.

Sátoralja-Ujhelyben: csak Zlinszky J. ur gyógyszerüzetében. 8—18

Sirkövekre feliratok vésése és aranyozása

SIR-EMLEK-KÖVEK NAGY RAKTÁRA.

BURGER ADOLFNÁL

S.-A.-UJHELYT

Főutcán, a „Vörös ökör” vendéglő épületében.

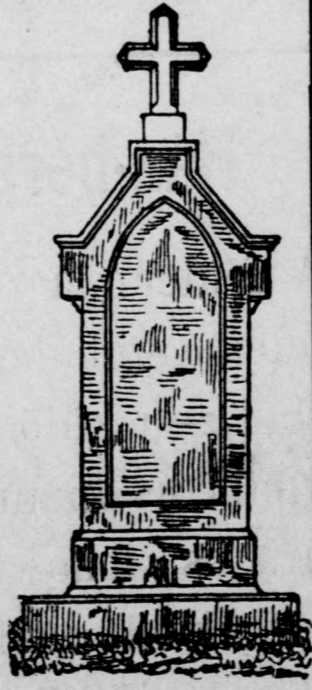
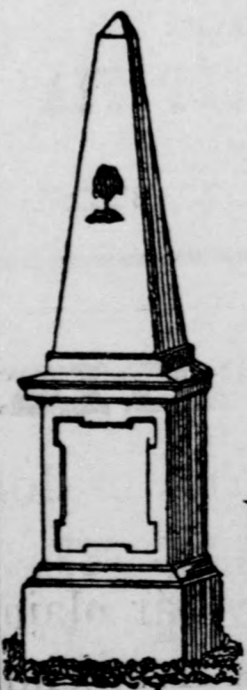
MINDEN IDŐBEN

nagy választékban tartok s kívánatra felállítok

POROSZ SZÜRKE MÁRVÁNY,

VÖRÖS MÁRVÁNY

és homokkő sarkövet.

Sirkövek újabb tervezése

Jutányos áron készítenek.

Sürgönyczim:
Burger Adolf S.-a.-Ujhely.

Tisztelettel
BURGER ADOLF
vállalkozó.

Kívánatra képes árjegyzék megtekintésül bérmentve küldetik.

Tk. 5948. sz.
1888.

Árverési hirdetményi kivonat.

A s.-a.-ujhelyi királyi törvénzék mint telekkönyvi ha-
tóság közhírré teszi, hogy Szabó János vitányi lakos végrehaj-
tatónak öv. Dobos Józsefné mint Dobos József örökösé vég-
rehajtást szenvedő elleni 91 frt tökekötetelés és járuléki iránti
végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvénzék (a s.-a.-ujhe-
lyi kir. bíróság) területén lévő, Vitány községe és határában
lévő, a vitányi 4-ik sz. tjkvben A. I. 1—18 sorsz. a. Dobos
József nevére jegyzett 3/8-ad bel- és kültelekre 17/a ö. i. sz.
háza s ezen telekhez tartozó közös legelő- és erdő-illetőségre
818 frtban, a vitányi 3. sz. tjkvben 98. hr. sz. a. Dobos József
nevére jegyzett belsőségre 17. ö. i. sz. háza 170 frtban, vég-
ül a vitányi 130/a sz. tjkvben új 677. és régi 1031. hr. sz.
a. foglalt „Hátulsó Gira” szőlőből Dobos Józsefet illető 1/4-ed
részre 48 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az ár-
verést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az
1888. évi december hó 31-ik napján d. e. 10 órakor
Vitányban a község házában megtartandó nyilvános árverésen
a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárán-
nak 10%, vagyis 81 frt 80 krt, 17 ftot és 4 ft 80 krt készpénzben,
vagy az 1881. LX. tc. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és
az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-
miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapir-
ban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz.
170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges
elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvénzék mint telekkönyvi
hatóságnál 1888. évi szept. hó 25-án.

Kolos, kir. törvénzégi bírós.

Nyomatott a „Zemplén” gyorsajtóján, S.-a.-Ujhelyt.